



Minister Infrastruktury i Rozwoju

Umowa Partnerstwa 2014-2020

**Wytuczne w zakresie kwalifikowalności wydatków w Programie Operacyjnym Polska
Wschodnia 2014-2020**

(ZATWIERDZAM)

Maria Wasiak

***Minister
Infrastruktury
i Rozwoju***

Warszawa, 25 sierpnia 2015 r.

Spis treści

Rozdział 1 Wykaz skrótów	3
Rozdział 2 Podstawa prawna	3
Rozdział 3 Słowniczek pojęć	5
Rozdział 4 Cel, zakres regulacji, adresaci oraz obowiązywanie Wytycznych programowych	12
Rozdział 5 Podmiot dokonujący wydatków kwalifikowalnych	13
Rozdział 6 Podmiot, na rzecz którego ponoszone są wydatki kwalifikowalne	15
Rozdział 7 Wydatki niekwalifikowalne w ramach POPW	16
<i>Podrozdział 1 Podatek od towarów i usług (VAT)</i>	16
<i>Podrozdział 2 Wykaz wydatków niekwalifikowalnych w ramach POPW</i>	16
Rozdział 8 Szczegółowe warunki i procedury dotyczące obowiązku dokonania i udokumentowania rozeznania rynku	17
Rozdział 9 Roboty zamienne (rozwiązania zamienne) oraz wydatki wynikające ze zwiększenia wartości zamówień podstawowych albo udzielenia zamówień w trybach niekonkurencyjnych	21
Rozdział 10 Koszty pośrednie i uproszczone metody rozliczania wydatków	27
Rozdział 11 Kwalifikowalność działań informacyjno-promocyjnych	30
Rozdział 12 Projekty generujące dochód po zakończeniu realizacji	30
Rozdział 13 Dochód wygenerowany podczas realizacji projektu	31
Rozdział 14 Duże projekty	31
Rozdział 15 Pomoc publiczna	33
Rozdział 16 Wykaz wydatków kwalifikowalnych w ramach poszczególnych działań osi priorytetowych POPW	35
<i>Podrozdział 1 Oś priorytetowa I Przedsiębiorcza Polska Wschodnia</i>	35
<i>Podrozdział 2 Oś priorytetowa II</i>	46
<i>Podrozdział 3 Oś priorytetowa III</i>	49
<i>Podrozdział 4 Oś priorytetowa IV</i>	53

Rozdział 1 Wykaz skrótów

Użyte w niniejszych *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w Programie Operacyjnym Polska Wschodnia 2014-2020* skróty oznaczają:

- a) EFRR – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego,
- b) GDDKiA – Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad,
- c) IP POPW – Instytucja Pośrednicząca POPW,
- d) IZ POPW – Instytucja Zarządzająca POPW,
- e) K.c. – Kodeks cywilny,
- f) KE – Komisja Europejska,
- g) LSI – lokalny system teleinformatyczny,
- h) MŚP – mikroprzedsiębiorstwo, małe i średnie przedsiębiorstwa,
- i) POPW – Program Operacyjny Polska Wschodnia 2014-2020,
- j) PPP – partnerstwo publiczno-prywatne,
- k) Pzp – Prawo zamówień publicznych,
- l) SZOOP – szczegółowy opis osi priorytetowych programu operacyjnego POPW,
- m) SL 2014 – aplikacja główna centralnego systemu teleinformatycznego,
- n) TFUE – Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,
- o) UE – Unia Europejska,
- p) Ufp - Ustawa o finansach publicznych,
- q) VAT – podatek od towarów i usług,
- r) ZIT – Zintegrowane Inwestycje Terytorialne.

Rozdział 2 Podstawa prawna

1. Niniejsze wytyczne, zwane dalej *Wytycznymi programowymi*, zostały wydane na podstawie art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów operacyjnych polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (Dz. U. z 2014 r., poz. 1146, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą wdrożeniową”.
2. Warunki i procedury, o których mowa w *Wytycznych programowych*, są zgodne w szczególności z:
 - a) przepisami Rozdziału III *Kwalifikowalność wydatków i trwałość* w Tytule VII *Wsparcie finansowe z EFSI* rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu

Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem ogólnym”;

- b) rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1301/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i przepisów szczególnych dotyczących celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” oraz w sprawie uchylenia rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 289), zwanym dalej „rozporządzeniem EFRR”;
- c) Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w zakresie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020, zwanymi dalej Wytycznymi horyzontalnymi.

3. Ponadto kwestię kwalifikowalności wydatków w ramach POPW regulują:

- a) Program Operacyjny Polska Wschodnia 2014-2020, zatwierdzony decyzją KE nr C(2014) 10026 z dnia 16 grudnia 2014 r. przyjmującą niektóre elementy „Programu Operacyjnego Polska Wschodnia 2014-2020” do wsparcia z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” w Polsce, zatwierdzony przez Komisję Europejską w dniu 16 grudnia 2014 r.;
- b) Szczegółowy opis osi priorytetowych Programu Operacyjnego Polska Wschodnia, 2014-2020;
- c) rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 13 lipca 2015 r. w sprawie udzielania przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości pomocy finansowej w ramach osi I Przedsiębiorcza Polska Wschodnia Programu Operacyjnego Polska Wschodnia 2014-2020 (Dz.U. z 2015 r. poz. 1007);
- d) rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju w sprawie udzielania przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości pomocy finansowej w ramach osi priorytetowej II Nowoczesna Infrastruktura Transportowa Programu Operacyjnego Polska Wschodnia 2014-2020.

4. Akty prawne i dokumenty regulujące udzielanie pomocy publicznej:

- a) rozporządzenie Komisji (UE) Nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz. Urz. UE L 187 z 26.06.2014, str. 1) zwanym dalej „rozporządzeniem Komisji nr 651/2014”;
- b) rozporządzenie Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis* (Dz. Urz. UE L 352 z 24.12.2013, str. 1);

- c) rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 13 lipca 2015 r. w sprawie udzielania przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości pomocy finansowej w ramach osi I Przedsiębiorcza Polska Wschodnia Programu Operacyjnego Polska Wschodnia 2014-2020 (Dz.U. z 2015 r., poz. 1007);
- d) rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 marca 2007 r. w sprawie zaświadczeń o pomocy *de minimis* i pomocy *de minimis* w rolnictwie lub rybołówstwie (Dz. U. z 2007 r., Nr 53, poz. 354, z 2011 r. Nr 34, poz. 174 oraz z 2014 r. poz. 1550);
- e) rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 29 marca 2010 r. w sprawie zakresu informacji przedstawianych przez podmiot ubiegający się o pomoc *de minimis* (Dz. U. z 2010 r. Nr 53, poz. 311, z 2013 r. poz. 276 oraz z 2014 r. poz. 1543);
- f) rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 29 marca 2010 r. w sprawie zakresu informacji przedstawianych przez podmiot ubiegający się o pomoc inną niż pomoc *de minimis* lub pomoc *de minimis* w rolnictwie lub rybołówstwie (Dz. U. z 2010 r. Nr 53, poz. 312);
- g) rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 czerwca 2014 r. w sprawie ustalenia mapy pomocy regionalnej na lata 2014-2020 (Dz. U. z 2014 r., poz. 878).

5. Wykaz innych aktów prawnych, na które powołują się Wytuczne:

- a) Ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. z 2007 r. Nr 59, poz. 404, t.j., z późn. zm.);
- b) Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2013 r. poz. 330, t.j., z późn. zm.) zwana dalej ustawą o rachunkowości;
- c) Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. z 2011 r. Nr 177, poz. 1054, t.j., z późn. zm.);
- d) Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 907, t.j., z późn. zm.).

6. Wytuczne należy stosować opierając się na ww. aktach prawnych i dokumentach oraz na odpowiednim prawodawstwie krajowym i unijnym.

Rozdział 3 Słowniczek pojęć

Użyte w Wytucznych programowych określenia oznaczają:

1. beneficjent – podmiot, o którym mowa w art. 2 pkt 10 lub w art. 63 rozporządzenia ogólnego; ilekroć w Wytucznych programowych jest mowa o beneficjencie, należy przez to rozumieć również partnera i podmiot upoważniony do dokonywania wydatków, wskazany we wniosku o dofinansowanie projektu oraz w umowie o dofinansowanie projektu;

2. cross-financing – zasadę elastyczności, o której mowa w art. 98 rozporządzenia ogólnego;
3. dochód wygenerowany po zakończeniu projektu – dochód, o którym mowa w art. 61 rozporządzenia ogólnego¹, tj.:
 - a) wpływ środków pieniężnych z bezpośrednich wpłat dokonywanych przez użytkowników za towary lub usługi zapewniane przez dany projekt, jak np. opłaty ponoszone bezpośrednio przez użytkowników za użytkowanie infrastruktury, sprzedaż lub dzierżawę gruntu lub budynków lub opłaty za usługi, pomniejszone o wszelkie koszty operacyjne i koszty odtworzenia wyposażenia krótkotrwałego poniesione w okresie odniesienia, oraz
 - b) oszczędność kosztów operacyjnych działalności osiągnięty w ramach projektu, chyba że jest skompensowany równoważnym zmniejszeniem dotacji na działalność.

Powyższa definicja odnosi się do dochodu wygenerowanego w okresie odniesienia obejmującym zarówno realizację tego projektu, jak i okres po jego ukończeniu;

4. dochód wygenerowany podczas realizacji projektu - dochód, o którym mowa w art. 65 ust. 8 rozporządzenia ogólnego², który nie został wzięty pod uwagę w czasie zatwierdzania projektu, wygenerowany wyłącznie podczas jego wdrażania, nie później niż w momencie złożenia przez beneficjenta wniosku o płatność końcową;
5. dofinansowanie – dofinansowanie, o którym mowa w art. 2 pkt 4 ustawy wdrożeniowej, tj. współfinansowanie UE lub współfinansowanie krajowe z budżetu państwa;
6. duży projekt – projekt w rozumieniu art. 100 rozporządzenia ogólnego, obejmujący szereg robót, działań lub usług służący wykonaniu niepodzielnego zadania o sprecyzowanym charakterze gospodarczym lub technicznym, który posiada jasno określone cele i którego całkowite koszty kwalifikowalne przekraczają kwotę 50 000 000 EUR, a w przypadku projektów przyczyniających się do osiągnięcia celu tematycznego na mocy art. 9 pkt 7 akapit pierwszy (tj. promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej), którego całkowite koszty kwalifikowalne przekraczają kwotę 75 000 000 EUR;
7. EFSI – wspólne określenie dla Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego;
8. fundusze strukturalne – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego oraz Europejski Fundusz Społeczny;

¹ Definicje dochodu wynikające z rozporządzenia ogólnego są inne niż definicja dochodu wynikająca z krajowych przepisów o rachunkowości czy przepisów podatkowych.

² J.w.

9. Instytucja Pośrednicząca – instytucję, o której mowa w art. 2 pkt 9 ustawy wdrożeniowej;
10. Instytucja Zarządzająca – instytucję, o której mowa w art. 125 rozporządzenia ogólnego. Zgodnie z art. 9 ust. 1 pkt 1 ustawy wdrożeniowej, rolę instytucji zarządzającej POPW pełni minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego;
11. inwestycja początkowa – oznacza:
 - a) inwestycję w rzeczowe aktywa trwałe lub wartości niematerialne i prawne związane z założeniem nowego zakładu, zwiększeniem zdolności produkcyjnej istniejącego zakładu, dywersyfikacją produkcji zakładu poprzez wprowadzenie produktów uprzednio nieprodukowanych w zakładzie lub zasadniczą zmianą dotyczącą procesu produkcyjnego istniejącego zakładu, lub
 - b) nabycie aktywów należących do zakładu, który został zamknięty lub zostałby zamknięty, gdyby zakup nie nastąpił, przy czym aktywa nabywane są przez inwestora niezwiązanego ze sprzedawcą i wyklucza się samo nabycie akcji lub udziałów przedsiębiorstwa;
12. komunikat Komisji - komunikat wyjaśniający Komisji Europejskiej, dotyczący prawa wspólnotowego obowiązującego w dziedzinie udzielania zamówień, które nie są lub są jedynie częściowo objęte dyrektywami w sprawie zamówień publicznych (Dz. Urz. UE C 179 z 1 sierpnia 2006, str. 2);
13. korekta finansowa – korektę, o której mowa art. 2 pkt 12 ustawy wdrożeniowej, tj. kwotę, o jaką pomniejsza się współfinansowanie UE dla projektu lub programu operacyjnego w związku z nieprawidłowością indywidualną lub systemową. W przypadku gdy na kwotę dofinansowania projektu składają się również środki z budżetu państwa pochodzące z dotacji celowej, o której mowa w art. 112 ust. 1 pkt 9 Ufp, środki te zostają odpowiednio skorygowane na podstawie przepisów Ufp;
14. koszty bezpośrednie – koszty związane bezpośrednio z realizacją przedmiotu projektu, które można przyporządkować do konkretnego produktu projektu;
15. koszty pośrednie – koszty, które nie mogą zostać bezpośrednio przyporządkowane do konkretnego produktu projektu, a które są niezbędne do realizacji projektu;
16. lokalny system teleinformatyczny – system umożliwiający wymianę danych z SL 2014 – i zapewniający obsługę procesów związanych z wnioskowaniem o dofinansowanie w ramach programów operacyjnych;
17. metoda „luki w finansowaniu” - w przypadku projektów generujących dochód, metoda określenia przychodu z wyprzedzeniem, w postaci części zdyskontowanych nakładów inwestycyjnych na realizację projektu, która nie jest pokryta sumą zdyskontowanych dochodów z projektu. Lukę w finansowaniu wyraża się w procentach w odniesieniu do wartości tych nakładów;
18. mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa – mikroprzedsiębiorstwo, małe i średnie przedsiębiorstwa w rozumieniu załącznika I do rozporządzenia Komisji (UE) Nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r.

uznającego rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz. Urz. UE L 187 z 26.06.2014, str. 1);

19. nieprawidłowość indywidualna – nieprawidłowość, o której mowa w art. 2 pkt 36 rozporządzenia ogólnego, tj. każde naruszenie prawa unijnego lub prawa krajowego dotyczące stosowania prawa unijnego, wynikające z działania lub zaniechania podmiotu gospodarczego zaangażowanego we wdrażanie EFSD, które ma lub może mieć szkodliwy wpływ na budżet Unii poprzez obciążenie budżetu Unii nieuzasadnionym wydatkiem;
20. nieprawidłowość systemowa – nieprawidłowość, o której mowa w art. 2 pkt 38 rozporządzenia ogólnego, tj. każda nieprawidłowość, która może mieć charakter powtarzalny, o wysokim prawdopodobieństwie wystąpienia w podobnych rodzajach projektów, będącą konsekwencją istnienia poważnych defektów w skutecznym funkcjonowaniu systemu zarządzania i kontroli, w tym polegającą na niewprowadzeniu odpowiednich procedur zgodnie z niniejszym rozporządzeniem oraz z przepisami dotyczącymi poszczególnych funduszy;
21. nieruchomości – zgodnie z art. 46 § 1 K.c., części powierzchni ziemskiej stanowiące odrębny przedmiot własności (grunty), jak również budynki trwale z gruntem związane lub części takich budynków, jeżeli na mocy przepisów szczególnych stanowią odrębny od gruntu przedmiot własności;
22. partner – podmiot w rozumieniu art. 33 ust. 1 ustawy wdrożeniowej, który jest wymieniony we wniosku o dofinansowanie projektu, realizujący wspólnie z beneficjentem (i ewentualnie innymi partnerami) projekt na warunkach określonych w umowie o dofinansowanie projektu oraz porozumieniu albo umowie o partnerstwie i wnoszący do projektu zasoby ludzkie, organizacyjne, techniczne lub finansowe. Zgodnie z Wytycznymi horyzontalnymi jest to podmiot upoważniony do ponoszenia wydatków na równi z beneficjentem, chyba że z treści Wytycznych horyzontalnych wynika, że chodzi o beneficjenta jako stronę umowy o dofinansowanie;
23. personel projektu – osoby zaangażowane do realizacji zadań lub czynności w ramach projektu, które wykonują je osobiście, tj. w szczególności osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy lub wykonujące zadania lub czynności w ramach projektu na podstawie umowy cywilnoprawnej, osoby samozatrudnione w rozumieniu sekcji 6.16.3 Wytycznych horyzontalnych, osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, osoby współpracujące oraz wolontariuszy wykonujących świadczenia na zasadach określonych w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2014 r. poz. 1118, z późn. zm.);
24. podmiot upoważniony – podmiot wskazany w umowie o dofinansowanie jako upoważniony do ponoszenia wydatków w ramach projektu;
25. pomoc publiczna – pomoc spełniająca warunki określone w art. 107 TFUE; dla celów niniejszych Wytycznych uznaje się, że pomoc publiczna obejmuje także pomoc de minimis, o której mowa w rozporządzeniu Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 TFUE do pomocy de minimis;

26. portal – portal internetowy, o którym mowa w art. 115 ust. 1 lit. b rozporządzenia ogólnego, dostarczający informacje na temat wszystkich programów operacyjnych w Polsce, prowadzony przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego;
27. program pomocowy – rozporządzenie wydane przez właściwego ministra na podstawie delegacji ustawowej przewidzianej w art. 27 ust. 4 ustawy wdrożeniowej lub w art. 6b ust. 10 a z dnia 9 listopada 2000 r. o utworzeniu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości (Dz. U. z 2014 r. poz. 1804) określające, zgodnie z przedmiotową delegacją – szczegółowe warunki i przeznaczenie pomocy publicznej lub pomocy de minimis, będącej przedmiotem jego regulacji;
28. produkt – oznacza wyrób lub usługę;
29. projekt – projekt w rozumieniu art. 2 pkt 18 ustawy wdrożeniowej, tj. przedsięwzięcie zmierzające do osiągnięcia założonego celu określonego wskaźnikami, z określonym początkiem i końcem realizacji, zgłoszone do objęcia albo objęte współfinansowaniem UE jednego z funduszy strukturalnych albo Funduszu Spójności w ramach programu operacyjnego;
30. przedsiębiorstwa typu startup – przedsiębiorstwa stworzone w celu poszukiwania powtarzalnego, skalowalnego i rentownego modelu biznesowego;
31. rozporządzenie nr 966/2012 – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 z dnia 25 października 2012 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 1605/2002 (Dz. Urz. UE L 298 z 26.10.2012 r., str.1);
32. system teleinformatyczny – system, o którym mowa w art. 125 ust. 2 lit. d rozporządzenia ogólnego, tj. system elektronicznej rejestracji i przechowywania danych dotyczących każdego projektu, które są niezbędne do monitorowania, ewaluacji, zarządzania finansowego, weryfikacji i audytu, w tym danych dotyczących poszczególnych uczestników projektu, w stosownych przypadkach;
33. system zarządzania i kontroli – system, o którym mowa w części drugiej w tytule VIII rozporządzenia ogólnego;
34. szczegółowy opis osi priorytetowych programu operacyjnego – dokument w rozumieniu art. 2 pkt 25 ustawy wdrożeniowej przygotowany przez IZ POPW, określający w szczególności zakres działań lub poddziałań w ramach poszczególnych osi priorytetowych POPW;
35. środek trwały – zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 15 ustawy o rachunkowości, rzeczowe aktywa trwałe i zrównane z nimi, o przewidywanym okresie ekonomicznej użyteczności dłuższym niż rok, kompletne, zdatne do użytku i przeznaczone na potrzeby jednostki organizacyjnej. Do środków trwałych zalicza się szczególności: nieruchomości – w tym grunty, prawo użytkowania wieczystego gruntu, budowle i budynki, a także będące odrębną własnością lokale, spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego oraz spółdzielcze prawo do lokalu użytkowego, maszyny, urządzenia, środki transportu i inne rzeczy, ulepszenia w obcych środkach trwałych, inwentarz

- żywy. W analogiczny sposób pojęcie „środki trwałe” jest rozumiane w ustawie z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz. U. z 2014 r. poz. 851, z późn. zm.) oraz w ustawie z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2012 r., poz. 361, z późn. zm.);
36. Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej – wersja skonsolidowana Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE 326/49 z 26.10.2012 r.);
37. umowa o dofinansowanie projektu – umowa lub porozumienie, o których mowa w art. 2 pkt 26 lit. a i b ustawy wdrożeniowej;
38. umowa o partnerstwie – umowa lub porozumienie, o których mowa w art. 33 ustawy wdrożeniowej;
39. ustawa o finansach publicznych – ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U.2013 poz. 885, z późn. zm.);
40. ustawa o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych – ustawa z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych (Dz.U.2013. poz. 168);
41. ustawa o VAT – ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. Nr 54 poz. 535, z późn. zm.);
42. ustawaPzp – ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. 2013 poz. 907, z późn. zm.);
43. wartości niematerialne i prawne – zgodnie z brzmieniem art. 3 ust. 1 pkt 14 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U. z 2013 r. poz. 330, z późn. zm.), nabyte przez jednostkę, zaliczane do aktywów trwałych, prawa majątkowe nadające się do gospodarczego wykorzystania, o przewidywanym okresie ekonomicznej użyteczności dłuższym niż rok, przeznaczone do używania na potrzeby jednostki, a w szczególności: autorskie prawa majątkowe, prawa pokrewne, licencje, koncesje, prawa do wynalazków, patentów, znaków towarowych, wzorów użytkowych oraz zdobniczych, know-how; w przypadku wartości niematerialnych i prawnych oddanych do używania na podstawie umowy najmu, dzierżawy lub leasingu, wartości niematerialne i prawne zalicza się do aktywów trwałych jednej ze stron umowy, zgodnie z warunkami określonymi w ustawie o rachunkowości. Do wartości niematerialnych i prawnych zalicza się również nabytą wartość firmy oraz koszty zakończonych prac rozwojowych. W analogiczny sposób pojęcie „wartości niematerialne i prawne” jest rozumiane w ustawie z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych oraz w ustawie z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych;
44. wnioskodawca – wnioskodawca w rozumieniu art. 2 pkt 28 ustawy wdrożeniowej, który złożył wniosek o dofinansowanie projektu w ramach POPW;

45. wkład własny – środki finansowe i wkład niepieniężny zabezpieczone przez beneficjenta, które zostaną przeznaczone na pokrycie wydatków kwalifikowalnych i nie zostaną beneficjentowi przekazane w formie dofinansowania (różnica między kwotą wydatków kwalifikowalnych a kwotą dofinansowania przekazaną beneficjentowi, zgodnie z intensywnością dofinansowania dla projektu);
46. wydatek kwalifikowalny – wydatek lub koszt poniesiony w związku z realizacją projektu w ramach POPW, który kwalifikuje się do refundacji, rozliczenia (w przypadku systemu zaliczkowego) - zgodnie z umową o dofinansowanie projektu - i poświadczenia, że środków przeznaczonych na realizację POPW;
47. wydatek niekwalifikowalny – każdy wydatek lub poniesiony koszt, który nie jest wydatkiem kwalifikowalnym. W szczególności wydatki niekwalifikowalne określają Wytyczne horyzontalne i Wytyczne programowe;
48. wykonawca – osobę fizyczną, osobę prawną albo jednostkę organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, która oferuje określone produkty lub usługi na rynku lub zawarła umowę w sprawie realizacji zamówienia publicznego będącego efektem działań podjętych przez zamawiającego w projekcie realizowanym w ramach POPW;
49. Wytyczne horyzontalne – Wytyczne w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020;
50. Wytyczne programowe – Wytyczne w zakresie kwalifikowalności wydatków w Programie Operacyjnym Polska Wschodnia 2014-2020;
51. zamówienie – umowę odpłatną, zawartą pomiędzy zamawiającym, będącym podmiotem zobowiązanym do stosowania ustawy Pzp lub podmiotem, na którym nie spoczywa taki obowiązek, a wykonawcą, której przedmiotem są usługi, dostawy lub roboty budowlane przewidziane w projekcie realizowanym w ramach POPW.

Rozdział 4 Cel, zakres regulacji, adresaci oraz obowiązywanie Wytycznych programowych

1. *Wytyczne programowe* dotyczą kwalifikowalności wydatków dla projektów współfinansowanych ze środków krajowych i unijnych w ramach Programu Operacyjnego Polska Wschodnia 2014-2020.
2. Wytyczne programowe, zgodnie z pkt 4.7 lit. b Wytycznych horyzontalnych, stanowią jedynie ich uzupełnienie i uszczegółowienie w zakresie, w jakim IZ POPW jest uprawniona do określania szczegółowych warunków kwalifikowalności wydatków w ramach Programu Operacyjnego Polska Wschodnia 2014-2020. Wytyczne horyzontalne i Wytyczne programowe należy stosować łącznie.
3. W sytuacji zaistnienia kolizji postanowień niniejszych Wytycznych programowych z Wytycznymi horyzontalnymi pierwszeństwo mają postanowienia Wytycznych horyzontalnych.
4. W przypadku projektów objętych zasadami pomocy publicznej w rozumieniu TFUE (art. 107), za kwalifikowalne mogą być uznane tylko te wydatki, które spełniają łącznie warunki określone w Wytycznych horyzontalnych i Wytycznych programowych, jak również warunki wynikające z odpowiednich regulacji w zakresie pomocy publicznej, przyjętych na poziomie unijnym lub krajowym.
5. Wytyczne horyzontalne i Wytyczne programowe mają zastosowanie do wydatków ponoszonych przez beneficjenta, zarówno w ramach dofinansowania, jak i wkładu własnego.
6. Kategorie beneficjentów, którzy mogą ubiegać się o dofinansowanie w ramach POPW określa SZOOP.
7. Wytyczne programowe obowiązują od daty wskazanej w komunikacie ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego ogłoszonym w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”. W przypadku konieczności dostosowania postanowień Wytycznych programowych do nowo wprowadzonych postanowień Wytycznych horyzontalnych, dostosowanie odbywa się każdorazowo przez IZ POPW w terminie 6 miesięcy od daty, od której obowiązuje nowa wersja Wytycznych horyzontalnych.
8. Do oceny kwalifikowalności poniesionych wydatków stosuje się wersję Wytycznych horyzontalnych i programowych obowiązującą w dniu poniesienia wydatku. Ocena kwalifikowalności wydatków poniesionych przed dniem obowiązywania Wytycznych horyzontalnych i programowych jest dokonywana zgodnie z zapisami umowy o dofinansowanie.
9. Do oceny prawidłowości umów zawartych w projekcie stosuje się wersję Wytycznych horyzontalnych i programowych obowiązujących w dniu wszczęcia postępowania. Wszczęcie postępowania jest tożsame z publikacją ogłoszenia o wszczęciu postępowania, o którym mowa w sekcji 6.5.1 Wytycznych horyzontalnych lub zamiarze udzielenia zamówienia publicznego lub o prowadzonym naborze pracowników na podstawie stosunku pracy, pod warunkiem, że beneficjent udokumentuje publikację ogłoszenia o wszczęciu postępowania. Ocena prawidłowości umów w projekcie zawartych przed dniem obowiązywania Wytycznych horyzontalnych i programowych jest dokonywana zgodnie z zapisami umowy o dofinansowanie projektu.

10. W przypadku, gdy ogłoszona w trakcie realizacji projektu (po podpisaniu umowy o dofinansowanie projektu) wersja Wytycznych horyzontalnych lub Wytycznych programowych wprowadza rozwiązania korzystniejsze dla beneficjenta, zasady ich stosowania w odniesieniu do wydatków poniesionych przed wejściem w życie nowej wersji Wytycznych horyzontalnych określa IP POPW lub IZ POPW w umowie o dofinansowanie projektu.
11. Instytucja będąca stroną umowy o dofinansowanie projektu lub instytucja, która ogłosiła konkurs/prowadzi nabór projektów jest zobowiązana do dokonania indywidualnej interpretacji postanowień Wytycznych programowych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach POPW dla konkretnego stanu faktycznego, przedstawionego przez zainteresowany podmiot. W przypadku wątpliwości dotyczącej rozstrzygnięcia danej kwestii, przed udzieleniem odpowiedzi, IP POPW powinna zwrócić się do IZ POPW.
12. IZ POPW jest zobowiązana do dokonania indywidualnej interpretacji postanowień Wytycznych programowych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach POPW dla konkretnego stanu faktycznego, przedstawionego przez zainteresowany podmiot, jedynie w sytuacji, gdy podmiot ten nie zgadza się z interpretacją wydaną przez IP POPW, a IP POPW odmówiła skierowania pytania do IZ POPW. W takiej sytuacji IZ POPW, do której wpłynęło zapytanie o interpretację, informuje o tym fakcie IP POPW, a następnie przekazuje jej – do wiadomości, udzieloną odpowiedź.
13. Zamówienia sektorowe udzielane przez:
 - a) podmioty będące wykonawcami, o których mowa w art. 136 ust. 1 pkt 1-4 ustawy Pzp,
 - b) podmiot powiązany, o którym mowa w art. 136 ust. 2 pkt 2 ustawy Pzp,
 - c) podmiot utworzony przez zamawiających w celu wspólnego wykonywania działalności, o którym mowa w art. 136 ust. 3 ustawy Pzp,– jeżeli podmioty te udzielają takich zamówień w celu realizacji zamówień sektorowych, które zostały im udzielone w oparciu o wyłączenia z art. 136 ustawy Pzp, **powinny być udzielane z analogicznym zastosowaniem procedur dotyczących udzielania zamówień sektorowych, w szczególności zgodnie z art. 133 i 134 ustawy Pzp.**

Rozdział 5 Podmiot dokonujący wydatków kwalifikowalnych

1. Podmiotem dokonującym wydatków kwalifikowalnych jest beneficjent, określony w rozdziale 3 pkt 1 Wytycznych programowych.
2. Zgodnie z art. 63 ust. 1 rozporządzenia ogólnego, w odniesieniu do projektu PPP i w drodze odstępstwa od art. 2 pkt 10 beneficjentem może być podmiot prawa publicznego inicjujący dany projekt, albo podmiot regulowany prawem prywatnym danego państwa członkowskiego („partner prywatny”), który został lub ma zostać wybrany do realizacji danego projektu.

3. Zgodnie z art. 63 ust. 3 rozporządzenia ogólnego, partner prywatny wybrany do realizacji projektu może stać się beneficjentem projektu. W takim przypadku należy stosować postanowienia *Wytycznych horyzontalnych ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego w zakresie zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym projektów generujących dochód i projektów hybrydowych na lata 2014-2020* (podrozdział 12.3 - Wejście partnera prywatnego w prawa i obowiązki beneficjenta).
4. Postanowienia art. 33 ust. 1-2 ustawy wdrożeniowej, wskazują, że w celu wspólnej realizacji projektu, w zakresie określonym przez IZ POPW, może zostać utworzone partnerstwo, przez podmioty wnoszące do projektu zasoby ludzkie, organizacyjne, techniczne lub finansowe, realizujące wspólnie projekt, zwany dalej „projektem partnerskim”, na warunkach określonych w porozumieniu albo umowie o partnerstwie. Podmiot, o którym mowa w art. 3 ust. 1 ustawy Pzp, dokonuje wyboru partnerów spoza sektora finansów publicznych z zachowaniem zasady przejrzystości i równego traktowania podmiotów, stosując się do zasad wymienionych enumeratywnie w ust. 2 artykułu 33 ustawy wdrożeniowej. Artykuł 33 ust. 5 ustawy wdrożeniowej określa niezbędne elementy, jakie powinno zawierać porozumienie oraz umowa o partnerstwie.
5. Podpisanie porozumienia lub umowy pomiędzy beneficjentem a partnerem stanowi niezbędny warunek uznania za kwalifikowalne wydatków poniesionych przez partnera.
6. Do partnera stosuje się odpowiednio te postanowienia Wytycznych horyzontalnych i Wytycznych programowych, które odnoszą się również do beneficjenta.
7. Beneficjent może w umowie o dofinansowanie wskazać inny podmiot upoważniony do ponoszenia wydatków w ramach umowy o dofinansowanie.
8. Niezależnie od tego, czy beneficjent upoważni partnera czy inny podmiot do ponoszenia wydatków kwalifikowalnych, beneficjent w szczególności:
 - a) pozostaje odpowiedzialny za prawidłowość rzeczowej i finansowej realizacji projektu i odpowiada przed instytucją, z którą podpisał umowę o dofinansowanie za prawidłowość całości wydatków kwalifikowalnych ponoszonych w ramach projektu,
 - b) pozostaje odpowiedzialny za zapewnienie trwałości projektu, zgodnie z art. 71 rozporządzenia ogólnego,
 - c) pozostaje jedynym podmiotem właściwym do kontaktów z instytucjami w systemie realizacji POPW, przedstawiania wniosków o płatność oraz otrzymywania dofinansowania ze środków przeznaczonych na realizację POPW.
9. W przypadku, gdy beneficjent upoważnia partnera lub inny podmiot do ponoszenia wydatków kwalifikowalnych, wniosek o dofinansowanie zawiera dodatkowo opis struktury własności majątku wytworzonego w związku z realizacją projektu, wpływ tej struktury na kwalifikowalność VAT w projekcie, strukturę przepływów finansowych związanych z realizacją projektu oraz sposób zapewnienia trwałości projektu.

10. W przypadku, gdy beneficjent wskazuje więcej niż jednego partnera lub jeden podmiot upoważniony, warunki opisane w niniejszym podrozdziale stosuje się odpowiednio w odniesieniu do każdego partnera i podmiotu.
11. W sytuacji, w której podmiot inny niż beneficjent poniósł część wydatków (które beneficjent planuje zadeklarować jako kwalifikowalne) związanych z przygotowaniem bądź realizacją projektu przed podpisaniem umowy o dofinansowanie, a jednocześnie beneficjent nie wskazał tego podmiotu jako podmiotu upoważnionego, wydatki poniesione przez ten podmiot mogą być uznane za kwalifikowalne pod warunkiem, że dołączono do wniosku o dofinansowanie oświadczenia, w którym potwierdza się, że wydatki poniesione przez ten podmiot zostały poniesione zgodnie z warunkami kwalifikowania wydatków i beneficjent przyjmuje na siebie odpowiedzialność również za prawidłowość poniesienia wydatków przez ten podmiot. W takim przypadku należy we wniosku o dofinansowanie dodatkowo opisać strukturę własności majątku wytworzonego w związku z realizacją projektu oraz sposób zapewnienia trwałości projektu oraz stosować odpowiednio postanowienia niniejszego rozdziału (w szczególności dotyczące konieczności zawierania umów lub porozumień o partnerstwie). Sytuacja opisana w niniejszym punkcie jest szczególną sytuacją wskazania podmiotu upoważnionego do ponoszenia wydatków kwalifikowalnych.
12. Do wszystkich wydatków kwalifikowalnych mają zastosowanie te same wymogi dotyczące ich ponoszenia, dokumentowania, sporządzania wniosków o płatność, itp. bez względu na to, czy wydatek został poniesiony przez beneficjenta, partnera czy przez podmiot upoważniony.

Rozdział 6 Podmiot, na rzecz którego ponoszone są wydatki kwalifikowalne

1. Co do zasady, wydatki kwalifikowalne ponoszone są na rzecz podmiotu (wykonawcy) będącego stroną umowy lub wskazanego w umowie o wykonanie dostaw, usług lub robót budowlanych zawartej z beneficjentem (zamawiającym).
2. Na podstawie umowy, o której mowa w pkt 1 beneficjent (zamawiający) dokonuje płatności na rzecz wykonawcy.
3. W uzasadnionych przypadkach wykonawca może, na podstawie szczegółowych postanowień umowy z beneficjentem (zamawiającym) oraz za jego zgodą, dokonać cesji płatności na rzecz podwykonawców. W takim przypadku, wydatki poniesione przez zamawiającego, na podstawie faktury wystawionej przez wykonawcę, na rachunek bankowy podwykonawcy (cesjonariusza) będą uznane za kwalifikowalne, o ile zostały poniesione zgodnie ze wszystkimi pozostałymi warunkami dotyczącymi kwalifikowania wydatków obowiązującymi w POPW. W przypadku, gdy beneficjent dokonuje płatności bezpośrednio na rzecz podwykonawcy, wydatki dokonane w tym trybie mogą być uznane za kwalifikowalne, jeżeli zostały dokonane z zachowaniem pozostałych obowiązujących zasad, w szczególności zgodnie z ustawą Pzp i pozostałymi warunkami

dotyczącymi kwalifikowalności wydatków obowiązującymi w POPW. Dokonywanie dwukrotnej płatności za ten sam zakres wykonanych usług lub dostaw jest zabronione.

4. W przypadku zajęcia płatności na rzecz wykonawcy przez komornika wydatek poniesiony na rachunek bankowy wskazany przez komornika może być kwalifikowalny, jeżeli został poniesiony zgodnie z pozostałymi warunkami dotyczącymi kwalifikowania wydatków.

Rozdział 7 Wydatki niekwalifikowalne w ramach POPW

1. Do współfinansowania nie kwalifikują się wszelkie wydatki niezgodne z Wytycznymi horyzontalnymi, wydatki wyłączone z kwalifikowalności poprzez odpowiednie zapisy Wytycznych horyzontalnych i niniejszych Wytycznych, Regulaminem konkursu oraz wydatki uznane przez IZ POPW lub IP POPW jako nie przyczyniające się do osiągnięcia celów projektu.
2. Do współfinansowania nie kwalifikują się również wszelkie wydatki niezgodne z Wytycznymi programowymi oraz wydatki wyłączone z kwalifikowalności poprzez odpowiednie zapisy Wytycznych programowych, Regulaminu konkursu lub umowy o dofinansowanie projektu.
3. Wydatki poniesione z naruszeniem ustawy Pzp lub zasady uczciwej konkurencji, o której mowa w rozdziale 6.5 Wytycznych horyzontalnych oraz rozdziale 8 Wytycznych programowych będą uznane za niekwalifikowalne w całości lub w części.
4. Katalog wydatków wyłączonych przez IZ POPW z kwalifikowalności określa niniejszy Rozdział.
5. Beneficjent jest zobowiązany do poniesienia wszelkich wydatków, w tym uznanych za niekwalifikowalne, niezbędnych do pełnej realizacji i zakończenia projektu.

Podrozdział 1 Podatek od towarów i usług (VAT)

1. Podatek VAT jest rozliczany w projektach na zasadach określonych w Wytycznych horyzontalnych, z zastrzeżeniem pkt 2 i 3.
2. IZ POPW nie dopuszcza możliwości kwalifikowania podatku VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza bądź może odliczać ten podatek częściowo według proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 1 i 2 ustawy o VAT.
3. Dodatkowe zasady kwalifikowalności podatku VAT mogą zostać określone w Regulaminie konkursu.

Podrozdział 2 Wykaz wydatków niekwalifikowalnych w ramach POPW

Dodatkowo, o ile inne postanowienia Wytycznych nie stanowią inaczej, wydatkami niekwalifikowalnymi są w szczególności:

- a) wydatki operacyjne projektów inwestycyjnych poniesione w fazie eksploatacyjnej inwestycji (po odbiorze inwestycji);
- b) mandaty, odsetki karne, opłaty pobierane przez organ, który jednocześnie jest beneficjentem tego projektu i realizuje dany projekt w ramach POPW;
- c) składniki płacowe i pozapłacowe wynagrodzeń:
 - i. zasiłki finansowane z budżetu państwa (np. zasiłek pielęgnacyjny, zasiłek rodzinny) i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS (np. zasiłek rehabilitacyjny),
 - ii. zasiłek chorobowy,
 - iii. odprawy emerytalno-rentowe,
 - iv. ekwiwalent za niewykorzystany urlop wypoczynkowy,
 - v. składka na grupowe ubezpieczenia,
 - vi. dopłata do świadczeń medycznych,
 - vii. wynagrodzenie za pracę w godzinach nadliczbowych³,
 - viii. premie, nagrody i dodatki (w tym 13. pensje)⁴,
 - ix. koszty badań okresowych i wstępnych,
 - x. dopłata do okularów.

Rozdział 8 Szczegółowe warunki i procedury dotyczące obowiązku dokonania i udokumentowania rozeznania rynku

1. W przypadku faktury wystawionej w walucie obcej i stanowiącej dowód poświadczający poniesienie wydatku, w celu dokonania rozliczenia takiego dokumentu przy wniosku o płatność, konieczne jest przeliczenie wartości zapłaconej faktury na walutę polską. Przewalutowanie jest dokonywane po kursie sprzedaży banku z dnia dokonania transakcji, z którego usług korzysta beneficjent i w którym dokonuje zapłaty.
2. W przypadku wydatków o wartości od 3,5 tys. PLN netto do 50 tys. PLN netto włącznie, tj. bez podatku od towarów i usług (VAT), beneficjent musi posiadać dokumenty potwierdzające rozeznanie rynku (z zastrzeżeniem pkt 5, 7, 8 i 9), wskazujące, że dana usługa, robota lub dostawa została wykonana po cenie nie wyższej od ceny rynkowej.

³ Dotyczy tylko I Osi POPW.

⁴ Dotyczy tylko I Osi POPW.

3. Jeżeli przeprowadzone rozeznanie rynku wykazało, że na rynku istnieje tylko jeden dostawca towarów/usług należy wykazać okoliczności uzasadniające brak możliwości porównania różnych ofert i konieczność udzielenia danego zamówienia temu wykonawcy. Obowiązkowe jest w takim przypadku sporządzenie i załączenie do dokumentacji uzasadnienia, wskazującego okoliczności wpływające na możliwość zrealizowania dostawy, wykonania usługi bądź robót budowlanych wyłącznie przez jednego wykonawcę. Z wyniku przeprowadzonych rozmów prowadzących do udzielenia zamówienia danemu wykonawcy, należy sporządzić notatkę służbową z przeprowadzonych negocjacji, która powinna zawierać co najmniej datę przeprowadzenia rozmów, wskazanie uzgodnionej ceny oraz pozostałych uzgodnionych istotnych dla stron warunków zamówienia. Notatkę podpisuje osoba upoważniona do reprezentowania podmiotu zlecającego zamówienie oraz wykonawca, któremu udzielane jest zamówienie.
4. Wymóg rozeznania rynku nie ma zastosowania do indywidualnych form podnoszenia kwalifikacji (szkolenia indywidualne, studia itp.), w których uczestniczy nie więcej niż 5 pracowników beneficjenta. Szkolenia grupowe (tj. szkolenia zorganizowane w całości na zlecenie beneficjenta lub w których uczestniczy więcej niż 5 pracowników beneficjenta) są objęte wymogiem rozeznania rynku.
5. Dokumentami potwierdzającymi dokonanie rozeznania rynku w przypadku wydatków od 3,5 tys. PLN netto do 20 tys. PLN netto są w szczególności: skierowane do potencjalnych wykonawców zapytania ofertowe (bądź wydruk ogłoszenia o zamówieniu zamieszczonego na stronie internetowej) wraz z otrzymanymi ofertami⁵, czy też wydruki ze stron internetowych potencjalnych wykonawców przedstawiających ich oferty⁶.
6. Dokumenty potwierdzające rozeznanie rynku mogą przyjąć w szczególności formę: pisma, wydruku listu elektronicznego, wydruku strony internetowej przedstawiającej oferty lub informacje handlowe (zawierającego datę wydruku), oferty lub informacji handlowej przesłanej przez wykonawców z własnej inicjatywy. Niezależnie od tego, beneficjent ma możliwość udokumentowania rozeznania rynku za pomocą wydruku ogłoszenia o zamiarze udzielenia zamówienia zamieszczonego na portalu internetowym dedykowanym zamówieniom publicznym lub branżowym. Za dokument potwierdzający rozeznanie rynku nie może zostać uznana notatka potwierdzająca przeprowadzenie rozmów telefonicznych z potencjalnymi wykonawcami.
7. Niezwłocznie po dokonaniu wyborze należy dokonać publikacji (z zastrzeżeniem pkt 8 lit. b) na stronie internetowej podmiotu zamawiającego (bądź portalu internetowym dedykowanym zamówieniom publicznym) wyniku postępowania ofertowego w minimalnym zakresie, obejmującym wskazanie oferenta, z którym zostanie podpisana umowa.

⁵ Tj. co najmniej dwie ważne oferty. Wymóg będzie spełniony również wtedy, gdy w odpowiedzi na zamieszczone na ogólnodostępnej stronie internetowej ogłoszenie o zamówieniu złożona zostanie tylko jedna ważna oferta. Przy czym oferta niezgodna z zapytaniem ofertowym/ogłoszeniem nie stanowi oferty ważnej.

⁶ Tj. co najmniej dwie ważne oferty. Przy czym oferta niezgodna z zapytaniem ofertowym/ogłoszeniem nie stanowi oferty ważnej.

8. W przypadku wydatków o wartości powyżej 20 tys. PLN netto do 50 tys. PLN netto włącznie (tj. bez podatku od towarów i usług (VAT)) oraz w przypadku zamówień publicznych, dla których nie stosuje się procedur wyboru wykonawcy, o których mowa w podrozdziale 6.5 *Wytycznych horyzontalnych*, istnieje obowiązek upublicznienia przez beneficjenta zapytania ofertowego, przy czym:
- a) ogłoszenie o zamówieniu zawiera co najmniej opis przedmiotu zamówienia, kryteria oceny ofert oraz termin składania ofert,
 - b) wybór oferty dokumentuje się sporządzeniem protokołu z wyboru oferty; protokół zawiera co najmniej: wskazanie liczby złożonych ofert wraz z podaniem nazw oferentów i punktacji przyznanej poszczególnym ofertom oraz wskazanie najlepszej oferty wraz z uzasadnieniem jej wyboru.
9. Upublicznienie zapytania ofertowego w celu wybrania najkorzystniejszej oferty, w przypadku określonym w pkt 8 wraz z informacją o wyniku postępowania polega na umieszczeniu na stronie internetowej:
- a) wskazanej w komunikacie ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego⁷,
 - b) do czasu uruchomienia strony internetowej, o której mowa w lit. a⁸ – wystarczające jest umieszczenie zapytania ofertowego na stronie internetowej beneficjenta, o ile taką posiada oraz wysłanie zapytania ofertowego do co najmniej trzech potencjalnych wykonawców, o ile na rynku istnieje trzech potencjalnych wykonawców danego zamówienia
albo
 - c) na stronie internetowej IP POPW lub innej stronie internetowej wskazanej przez IP POPW lub IZ POPW.
10. Umowy z wykonawcami należy zawierać w formie pisemnej (z zastrzeżeniem pkt 15).
11. Wydatki muszą być dokonywane w sposób racjonalny, efektywny i przejrzysty, z zachowaniem zasad uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów.
12. Zawierając umowy, beneficjent zostanie zobowiązany w umowie o dofinansowanie do przestrzegania zasady uczciwej konkurencji i równego traktowania wykonawców oraz zasad określonych w komunikacie Komisji, w tym w szczególności zasady:

⁷ Ww. strona internetowa będzie umożliwiać umieszczanie ogłoszeń przez beneficjentów POPW. Jeśli wnioskodawca rozpoczyna realizację projektu na własne ryzyko przed podpisaniem umowy o dofinansowanie, w celu upublicznienia zapytania ofertowego powinien wysłać zapytanie ofertowe do co najmniej trzech potencjalnych wykonawców, o ile na rynku istnieje trzech potencjalnych wykonawców danego zamówienia publicznego oraz upublicznić to zapytanie co najmniej na stronie internetowej beneficjenta, o ile posiada taką stronę.

⁸ IZ POPW zapewnia, że beneficjenci zostaną poinformowani o ww. komunikacie pisemnie lub z wykorzystaniem systemu informatycznego, przez który rozumie się centralny system informatyczny (SL 2014) lub LSI przynajmniej na 10 dni przed uruchomieniem tej strony internetowej.

- a) jawności - rozumianej jako zapewnienie odpowiedniego poziomu upublicznienia informacji o zamówieniu;
- b) niedyskryminacyjnego opisu przedmiotu zamówienia - w szczególności rozumianej jako zakaz zawierania w opisie postanowień mogących preferować konkretnych wykonawców oraz, w przypadku konieczności wskazania konkretnych znaków towarowych, patentów lub pochodzenia, obligatoryjne dopuszczenie rozwiązań równoważnych;
- c) równego dostępu dla podmiotów gospodarczych ze wszystkich państw członkowskich - w szczególności rozumianej jako zakaz stawiania wymagań powodujących dyskryminację względem wykonawców z innych państw członkowskich. Przykładowo zakazane są wymagania nakładające:
 - i) posiadanie siedziby w tym samym państwie członkowskim lub regionie co podmiot zamawiający,
 - ii) posiadanie przez wykonawcę doświadczenia w wykonywaniu zamówienia w Polsce,
 - iii) posiadanie przez wykonawcę doświadczenia w realizacji zamówień współfinansowanych w ramach funduszy strukturalnych lub funduszy krajowych.

W praktyce oznacza to zakaz określania warunków zamówienia, które preferowałyby przedsiębiorców krajowych lub lokalnych;

- a) wzajemnego uznawania dyplomów, świadectw i innych dokumentów potwierdzających posiadanie kwalifikacji, zgodnie z polskim prawem;
 - b) odpowiednich terminów - w szczególności rozumianej jako wyznaczenie na składanie ofert terminów umożliwiających wykonawcom zapoznanie się z opisem przedmiotu zamówienia, przygotowanie i złożenie oferty;
 - c) przejrzystego i obiektywnego podejścia - w szczególności rozumianego jako obowiązek wyłączenia po stronie beneficjenta z przygotowania i prowadzenia postępowania osób, w stosunku do których zachodzą odpowiednio przesłanki analogiczne do określonych w art. 17 ust. 1 ustawy Pzp. Zasada ta dotyczy każdego etapu postępowania np. przekazywania dokumentów i wyjaśnień oferentom, dokonywania oceny ofert.
13. Przeprowadzenie negocjacji z wykonawcą jest dopuszczalne wyłącznie w sytuacji, w której ze względu na szczególny charakter zamówienia (który należy udowodnić) lub innych przyczyn niezależnych od stron może ono zostać wykonane tylko przez jeden podmiot działający na rynku.
14. Beneficjent nie może dokonać zakupu towarów lub usług od podmiotów powiązanych z nim osobowo lub kapitałowo. Przez powiązania kapitałowe lub osobowe rozumie się wzajemne powiązania między Beneficjentem, a wykonawcą, polegające na:
- a) uczestniczeniu w spółce jako wspólnik spółki cywilnej lub spółki osobowej;
 - b) posiadaniu udziałów lub co najmniej 5 % akcji;

- c) pełnieniu funkcji członka organu nadzorczego lub zarządzającego, prokurenta, pełnomocnika;
 - d) pozostawaniu w takim stosunku prawnym lub faktycznym, który może budzić uzasadnione wątpliwości, co do bezstronności w wyborze wykonawcy, w szczególności pozostawanie w związku małżeńskim, w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa w linii prostej, pokrewieństwa lub powinowactwa w linii bocznej do drugiego stopnia lub w stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli.
15. Wymóg zawarcia umowy w formie pisemnej nie dotyczy umów, dla których ogólnie przyjętą praktyką jest zawieranie danej umowy bez zachowania formy pisemnej, a pisemne zawarcie takiej umowy wiązałoby się z nadmierną uciążliwością, a w danym obszarze obrotu gospodarczego przyjęto inną dopuszczalną prawem formę zawarcia umowy. W takim przypadku beneficjent jest zobowiązany uprawdopodobnić zawarcie umowy, w szczególności poprzez przedstawienie na potwierdzenie zawarcia umowy dowodu księgowego w rozumieniu przepisów o rachunkowości. Beneficjent jest zobowiązany do potwierdzenia zakresu zamówienia, w szczególności poprzez zachowanie dokumentacji dotyczącej zlecenia zamówienia.
16. Beneficjent jest zobowiązany do udokumentowania przestrzegania wymogów, o których mowa w niniejszym Rozdziale. W tym celu powinien przechowywać dokumenty związane z wyborem wykonawcy, w tym ogłoszenia/zapytania ofertowe, kopie ofert, dokumenty potwierdzające przeprowadzone rozeznanie rynku oraz podpisane umowy w okresie wskazanym w umowie o dofinansowanie projektu.
17. Zasady kontroli prawidłowości dokonywania wydatków przez beneficjenta zostały określone w *Systemie kontroli w ramach Programu Operacyjnego Polska Wschodnia 2014-2020*.

Rozdział 9 Roboty zamienne (rozwiązania zamienne) oraz wydatki wynikające ze zwiększenia wartości zamówień podstawowych albo udzielenia zamówień w trybach niekonkurencyjnych

W niniejszej sekcji określono wymagania, których spełnienie jest warunkiem niezbędnym dla możliwości uznania za kwalifikowalne wydatków:

- poniesionych na realizację robót zamiennych,
- wynikających ze zwiększenia wartości zamówień podstawowych,
- wynikających z udzielenia zamówień w trybach niekonkurencyjnych.

Roboty zamienne są rozumiane jako prace, które były przewidziane w pierwotnej umowie zawartej między beneficjentem a wykonawcą, ale strony umowy w trakcie realizacji robót uzgodniły ich wykonanie w inny sposób, np. przy zastosowaniu innej technologii, przy uwzględnieniu innych parametrów, itp. zapewniając jednocześnie realizację przedmiotu zamówienia, określonego w dokumentacji projektowej, zgodnie z obowiązującymi przepisami i sztuką budowlaną. Przy ocenie, czy

prace, których dotyczą roboty zamiennie były przewidziane w pierwotnej umowie należy ocenić całą treść umowy, a nie tylko projekt budowlany lub wykonawczy.

W przypadku umów na dostawy lub usługi zapisy Wytycznych dotyczące robót zamiennych należy stosować odpowiednio do wprowadzania rozwiązań zamiennych w takich umowach.

Przy ocenie kwalifikowalności wydatków poniesionych na realizację robót zamiennych, wynikających ze zwiększenia wartości zamówień podstawowych albo z udzielenia zamówień w trybach niekonkurencyjnych albo poniesionych na realizację robót zamiennych należy brać pod uwagę brzmienie Wytycznych obowiązujących w momencie zaistnienia zdarzenia, chyba że, zgodnie z postanowieniami rozdziału 4, istnieje możliwość dokonania oceny kwalifikowalności tych wydatków w oparciu o bardziej korzystne warunki, wynikające z treści Wytycznych obowiązujących w chwili dokonywania oceny.

Przez „zdarzenie” należy rozumieć w szczególności:

- datę podpisania umowy po przeprowadzeniu procedury niekonkurencyjnej,
- datę podpisania aneksu do umowy,
- datę wydania polecenia zmiany.

1. Warunek ogólny odnoszący się do robót zamiennych oraz wydatków wynikających ze zwiększenia wartości zamówień podstawowych albo udzielenia zamówień w trybach niekonkurencyjnych, zarówno dla zamówień podlegających, jak i niepodlegających przepisom ustawy Pzp.

Wszystkie wydatki kwalifikowalne muszą odnosić się do zakresu rzeczowego projektu zatwierdzonego umową o dofinansowanie oraz mieścić się w maksymalnej kwocie wydatków kwalifikowalnych określonej w umowie o dofinansowanie. Zatem również w przypadku wprowadzania robót zamiennych, zwiększania wartości zamówień podstawowych albo udzielenia zamówień w trybach niekonkurencyjnych, aby wydatki związane z ich wykonaniem mogły być uznane za kwalifikowalne, muszą być zgodne z zakresem projektu zatwierdzonym umową o dofinansowanie. W przypadku wydatków dotyczących prac wykraczających poza zakres projektu określony umową o dofinansowanie, do czasu ewentualnej, odpowiedniej zmiany umowy o dofinansowanie, wydatki związane z ich wykonaniem nie mogą być uznane za kwalifikowalne.

Wydatki wynikające z robót zamiennych, prowadzących do zwiększenia wynagrodzenia, oraz wydatki wynikające ze zwiększenia wartości zamówień podstawowych albo udzielenia zamówień w trybach niekonkurencyjnych, muszą być pozytywnie ocenione przez instytucję weryfikującą wnioski o płatność beneficjenta pod kątem zgodności z prawem krajowym i wspólnotowym w dziedzinie zamówień publicznych.

Instytucja oceniająca kwalifikowalność wydatku, poniesionego w związku z robotami zamiennymi, powinna zweryfikować czy zmiana nie wynika z rażącej niestaranności beneficjenta na etapie opisywania przedmiotu zamówienia. Nie każde uchybienie ze strony beneficjenta (zamawiającego)

stanowi rażąca niestaranność, a jedynie takie, które polegają na przekroczeniu podstawowych zasad staranności, a ocena, czy zasady takie przekroczone winna być dokonywana zawsze w okolicznościach konkretnego przypadku, przy uwzględnieniu m.in. takich kryteriów jak: ewentualny wpływ zmiany na wynik postępowania, wpływ zmiany na zachowanie konkurencyjności postępowania.

2. Kwalifikowalność wydatków wynikających z udzielenia zamówień w trybach niekonkurencyjnych.
 - a) w odniesieniu do umów, do których stosuje się ustawę Pzp, za kwalifikowalne mogą być uznane wydatki wynikające z zamówień udzielanych w trybie z wolnej ręki na podstawie art. 67 ust. 1 albo art. 134 ust. 6 ustawy Pzp oraz w trybie negocjacji bez ogłoszenia na podstawie art. 62 ust. 1 albo art. 134 ust. 5 ustawy Pzp jeśli beneficjent przedłoży protokół, o którym mowa w art. 96 ustawy Pzp, umowę o udzielenie zamówienia publicznego, a także pełne uzasadnienie faktyczne i prawne zastosowania trybu. Brak uzasadnienia dla którejkolwiek z przesłanek rozumiane jako faktyczne niespełnienie którejkolwiek z przesłanek udzielenia zamówienia w ww. trybie niekonkurencyjnym powoduje uznanie wydatków za niekwalifikowalne. W przypadku faktycznego spełnienia wszystkich przesłanek określonych dla danego trybu, mimo wystąpienia formalnych braków w przedstawieniu pisemnego uzasadnienia, wydatki uznaje się za kwalifikowalne pod warunkiem uzupełnienia uzasadnienia przez beneficjenta;
 - b) w odniesieniu do umów, do których nie stosuje się ustawy Pzp, kwalifikowalność zależy od zachowania zasad wynikających z Podrozdziału 6.5.3 Wytocznych horyzontalnych. Beneficjent musi przedłożyć pełne uzasadnienie faktyczne dotyczące zaistnienia przesłanek wymienionych w Podrozdziale 6.5.3 pkt 15 i 16 Wytocznych horyzontalnych. Brak uzasadnienia dla którejkolwiek z przesłanek rozumiane jako faktyczne niespełnienie którejkolwiek z przesłanek udzielenia zamówienia uzupełniającego lub dodatkowego powoduje uznanie wydatków za niekwalifikowalne. W przypadku faktycznego spełnienia wszystkich przesłanek określonych dla danego zamówienia uzupełniającego lub dodatkowego, mimo wystąpienia formalnych braków w przedstawieniu pisemnego uzasadnienia, wydatki uznaje się za kwalifikowalne pod warunkiem uzupełnienia uzasadnienia przez beneficjenta.
3. Kwalifikowalność robót zamiennych oraz wydatków wynikających ze zwiększenia wartości zamówień podstawowych, udzielanych na podstawie ustawy Pzp lub na podstawie innych przepisów.
 - a) Za kwalifikowalne mogą zostać uznane wydatki dotyczące:

- i) zwiększenia wartości zamówienia podstawowego na zasadach określonych w umowie⁹, które stanowi normalną realizację warunków zamówienia podstawowego i nie wymaga zawarcia aneksu do umowy albo udzielania nowego zamówienia;
- ii) zwiększenia wartości zamówienia podstawowego określonej w umowie wynikającego z zastosowanego mechanizmu kosztorysowego wynagrodzenia wykonawcy i ostatecznego obliczenia go na podstawie obmiaru faktycznie wykonanych robót (rozliczenie obmiarowe w ramach istniejących pozycji kosztorysowych). Stanowi to normalną realizację warunków zamówienia podstawowego i nie wymaga zawarcia aneksu do umowy albo udzielania nowego zamówienia. Takie postępowanie jest dopuszczalne i wydatki z tym związane mogą zostać uznane za kwalifikowalne, pod warunkiem, że wzrost wartości zamówienia podstawowego wynikający z obmiaru robót faktycznie wykonanych poniesiono tylko w ramach pozycji przedmiaru robót będącego podstawą wyceny ofert¹⁰;
- iii) zwiększenia wartości zamówienia na roboty budowlane w umowach przewidujących wynagrodzenie kosztorysowe wynikającego z likwidacji rozbieżności między projektem budowlanym a przedmiarem robót (kosztorysem), jeśli zostaną spełnione łącznie następujące warunki:
 - sposób wyceny nowych pozycji kosztorysu tworzonych na potrzeby wyceny robót uwzględnionych w projekcie został przewidziany w SIWZ lub w warunkach aukcji lub przetargu;
 - zmiana spełnia przesłanki wynikające z art. 144 ust. 1 w zw. z art. 140 ust. 1 i ust. 3 ustawy Pzp lub przesłanki analogiczne;
- iv. zwiększenia wartości umowy będącego skutkiem zawarcia zmiany umowy (aneksu) w zakresie zmiany obowiązujących przepisów, przy spełnieniu następujących warunków:
 - w przypadku umów, do których stosuje się przepisy ustawy Pzp taka zmiana musi być zgodna z art. 144 ust. 1 ustawy;
 - w przypadku umów, do których nie stosuje się przepisów ustawy Pzp, a dla których zawarcia Wytyczne wymagają przeprowadzenia

⁹ Może to wynikać np. z zastosowanego mechanizmu klauzul waloryzacyjnych.

¹⁰ Rozliczenie obmiarowe ma miejsce w sytuacji, w której roboty zostały wykonane zgodnie z opisem przedmiotu zamówienia (tj. zgodnie z projektem budowlanym/wykonawczym). Nie jest rozliczeniem obmiarowym sytuacja, w której wprowadza się zmiany w sposobie wykonania przedmiotu zamówienia i rozlicza się je w istniejących pozycjach przedmiaru (wtedy następuje zmiana umowy – robota zamienna) lub wprowadza się nowe roboty, nieujęte w zamówieniu podstawowym (tj. zgodnie z projektem budowlanym/wykonawczym) i rozlicza się je w istniejących już w kontrakcie pozycjach przedmiaru (wtedy następuje udzielenie nowego zamówienia).

postępowania zgodnie z zasadą konkurencyjności (podrozdział 6.5.3 Wytucznych horyzontalnych) – możliwość wprowadzenia takiej zmiany była przewidziana w warunkach ww. postępowania lub zmiana taka jest nieistotna¹¹.

b) W przypadku umów zawieranych na podstawie ustawy Pzp za kwalifikowalne mogą zostać uznane również wydatki dotyczące zmian do umów (aneksów) w zakresie wprowadzenia robót zamiennych, jeżeli spełnione są łącznie następujące warunki:

- roboty zamienne zostały potwierdzone przez strony aneksem do umowy, bądź innym dokumentem o podobnym charakterze spełniającym przesłanki art. 77 i 78 K.c.;
- zmiana spełnia przesłanki wynikające z art. 144 ust. 1 w zw. z art. 140 ust. 1 i ust. 3 ustawy Pzp;
- w SIWZ opisano sposób wyceny robót zamiennych (w związku z art. 7 i art. 36 ust. 1 pkt 12 i 16 ustawy Pzp).

c) W przypadku umów, do których nie ma zastosowania ustawa Pzp, za kwalifikowalne mogą zostać również uznane wydatki będące wynikiem zmian do umów (aneksów) w zakresie wprowadzenia robót zamiennych, jeżeli:

- roboty zamienne zostały potwierdzone przez strony aneksem do umowy, bądź innym dokumentem o podobnym charakterze spełniającym przesłanki art. 77 i 78 K.c.;
- możliwość wprowadzenia zmiany umowy była przewidziana w warunkach umowy lub postępowania zgodnie z zasadą konkurencyjności (podrozdział 6.5.3 Wytucznych horyzontalnych) lub zmiana taka jest nieistotna;
- produkt końcowy osiągnięty w wyniku zastosowania robót zamiennych jest zgodny z określonym w zamówieniu.

d) Za kwalifikowalne mogą zostać również uznane wydatki wynikające ze zwiększenia wynagrodzenia wykonawcy dokonanego w drodze orzeczenia sądu, o którym mowa w art. 357¹ K.c. Ugody zawarte przed sądem i zatwierdzone przez sąd należy traktować jako zmiany umów, objęte w każdym przypadku obowiązkiem kontroli.

4. Szczególne warunki dotyczące kwalifikowania robót zamiennych w ramach umów z wynagrodzeniem ryczałtowym.

a) W przypadku umów, w których określono wynagrodzenie ryczałtowe oraz w SIWZ ani w ogłoszeniu o zamówieniu (lub odpowiednio – w postępowaniu zgodnym z zasadą

¹¹ Za zmianę nieistotną może być uznana w szczególności zmiana umowy wywołana przyczynami zewnętrznymi, które w sposób obiektywny uzasadniają potrzebę tej zmiany, niepowodująca zachwiania równowagi ekonomicznej pomiędzy wykonawcą a zamawiającym, która nie prowadzi również do zachwiania pozycji konkurencyjnej wykonawcy w stosunku do innych wykonawców biorących udział w postępowaniu, jak też nie prowadzi do zmiany kręgu wykonawców zdolnych do wykonania zamówienia lub zainteresowanych udziałem w postępowaniu (na zasadzie analogi do tez nr 61-70 wyroku z dnia 19 czerwca 2008 r. w sprawie C-454/06).

konkurencyjności (podrozdział 6.5.3 Wytycznych horyzontalnych), do których nie stosuje się ustawy Pzp) nie przewidziano możliwości zmiany umowy w zakresie ceny, roboty zamienne mogą być kwalifikowalne po spełnieniu warunków określonych w pkt 3 lit. b i 3 lit. c powyżej, z zastrzeżeniem, że nie stosuje się pkt 3 lit. b tiret trzecie oraz nie jest możliwe uznanie za kwalifikowalne wydatków przekraczających cenę ryczałtową.

b) W przypadku zmiany parametrów funkcjonalno–użytkowych w kontraktach opisywanych za pomocą Programu Funkcjonalno–Użytkowego (PFU), wydatki poniesione w związku z tymi zmianami mogą być uznane za kwalifikowalne jeśli zostaną łącznie spełnione następujące warunki:

- możliwość dokonania takich zmian została przewidziana w umowie o zamówienie publiczne lub PFU. Jeśli PFU stanowią załącznik do umowy o zamówienie publiczne, to pomimo braku jednoznacznych postanowień samej umowy, jako punkt odniesienia należy przyjąć odpowiednie postanowienia PFU. Powyższe zapewnia dochowanie wymogów w zakresie przejrzystości i konkurencyjności w związku z faktem, że dokument ten na etapie prowadzenia postępowania jest dostępny dla wszystkich potencjalnych oferentów, a przede wszystkim stanowi podstawę sporządzenia ich ofert;
- wprowadzenie ww. zmian nie powoduje zmiany wynagrodzenia, chyba że zostało to wprost przewidziane w umowie;
- zmiany te są zgodne z przedmiotem zamówienia oraz zapewniają funkcjonalność przewidzianą przez zamawiającego;
- przyczyną dokonywanych zmian w stosunku do założeń PFU nie jest brak staranności zamawiającego na etapie opisywania przedmiotu zamówienia.

c) W przypadku umów, w których określono wynagrodzenie ryczałtowe oraz w SIWZ lub w ogłoszeniu o zamówieniu (lub odpowiednio – w postępowaniu zgodnym z zasadą konkurencyjności (podrozdział 6.5.3 Wytycznych horyzontalnych), do których nie stosuje się ustawy Pzp) przewidziano elementy rozliczane kosztorysowo, roboty zamienne mogą być kwalifikowalne na zasadach:

- opisanych w pkt 3 lit. b i 3 lit. c powyżej w zakresie części umowy rozliczanej kosztorysowo;
- opisanych w pkt 4 lit. a i 4 lit. b powyżej w zakresie części umowy rozliczanej ryczałtowo.

d) Niezależnie od powyższych postanowień za kwalifikowalne mogą zostać uznane wydatki wynikające ze zwiększenia wynagrodzenia ryczałtowego na mocy wyroku sądu, o którym mowa w art. 632 § 2 K.c. W przypadku zawarcia ugody sądowej zastosowanie mają postanowienia pkt 3 lit. d dotyczące ugód.

Rozdział 10 Koszty pośrednie i uproszczone metody rozliczania wydatków

1. Koszty pośrednie to koszty związane z funkcjonowaniem jednostki beneficjenta, niezbędne do realizacji projektu, które nie mogą zostać bezpośrednio przyporządkowane do konkretnego produktu.
2. Do kategorii kosztów pośrednich należą, o ile Rozdział 15 Wytycznych nie stanowi inaczej:
 - a) koszty wynajmu lub utrzymania budynków niezbędnych dla realizacji projektu, w proporcji odpowiedniej do rzeczywistego wykorzystania powierzchni biurowej dla celów realizacji projektu, w oparciu o rzetelną, uzasadnioną kalkulację:
 - koszty wynajmu, czynszu lub amortyzacji budynków,
 - koszty mediów (m.in. elektryczność, gaz, ogrzewanie, woda),
 - koszty sprzątnia i ochrony pomieszczeń,
 - koszty adaptacji pomieszczeń dla celów realizacji projektów (maksymalnie do wysokości 10% łącznych kosztów wynajmu lub utrzymania budynków),
 - koszty utylizacji odpadów,
 - koszty okresowej konserwacji i przeglądu urządzeń;
 - b) koszty administracyjne, pod warunkiem że ich stawki odpowiadają powszechnie stosowanym na rynku:
 - opłaty za telefony, Internet, usługi pocztowe i kurierskie, opłaty skarbowe i notarialne, BHP,
 - koszty usług bankowych, w tym koszty związane z otwarciem i prowadzeniem odrębnego rachunku bankowego lub subkonta na rachunku bankowym, przeznaczonych do obsługi projektu lub płatności zaliczkowych,
 - koszty ubezpieczeń majątkowych,
 - zakup materiałów biurowych;
 - c) koszty wynagrodzeń wraz z pozapłacowymi kosztami pracy personelu zarządzającego oraz zespołu projektu z zastrzeżeniem, że kwalifikowalnymi składnikami wynagrodzeń wraz z pozapłacowymi kosztami pracy są: wynagrodzenie brutto, składki pracodawcy na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne, składki na fundusz pracy, fundusz gwarantowanych świadczeń pracowniczych oraz wydatki ponoszone na Pracowniczy Program Emerytalny, zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2004 r. o pracowniczych programach emerytalnych:
 - wynagrodzenia (wraz z pozapłacowymi kosztami pracy) personelu zatrudnionego wyłącznie do realizacji projektu,

- wynagrodzenia (wraz z pozapłacowymi kosztami pracy) personelu zatrudnionego w projekcie na część etatu, proporcjonalnie do zaangażowania w projekcie;
- d) inne niż wynagrodzenia koszty związane z zatrudnionym personelem obejmujące:
- delegacje osób zaangażowanych w realizację projektu;
- e) zakup usług zewnętrznych, obejmujących:
- usługi księgowe, usługi prawne, które nie stanowią elementu stałej lub okresowej działalności beneficjenta, ani nie wchodzą w zakres jego bieżących wydatków operacyjnych,
 - zakup ogłoszeń prasowych (nie dotyczących promocji),
 - usługi drukarskie, usługi kopiowania dokumentów.
3. Lista kosztów pośrednich wymieniona w pkt 2 stanowi katalog zamknięty.
4. W niektórych przypadkach możliwa jest sytuacja, że koszty wymienione w pkt 2 nie będą stanowić kosztów pośrednich, o ile konieczność ich poniesienia związana jest z rzeczową realizacją projektu (zakładanymi celami i produktami projektu). Wówczas koszty te należeć mogą do innej kategorii wydatków przyjętej w umowie o dofinansowanie (w ramach kosztów bezpośrednich). W takich przypadkach IZ POPW może nałożyć limit dla tych kosztów, określający finansowanie z POPW.
5. Pod pojęciem „wynagrodzenia personelu zarządzającego” rozumiany jest koszt wynagrodzenia osób uprawnionych do reprezentowania jednostki, których zakresy czynności nie są przypisane wyłącznie do projektu, np. kierownika jednostki. Decydujące o kwalifikowalności zatem jest to, czy obowiązki danej osoby są w całości związane z realizacją projektu. Przez pojęcie „personel wsparcia projektu” należy rozumieć osoby zaangażowane w obsługę techniczną projektu, w tym obsługę kadrową, administracyjną, sekretariat i kancelarię, księgowość.
6. W ramach POPW koszty pośrednie mogą być rozliczane na dwa sposoby:
- a) stawką ryczałtową, na podstawie art. 68 ust. 1 rozporządzenia ogólnego z zachowaniem zasad wynikających z pkt 13,
 - b) na podstawie rzeczywiście poniesionych wydatków, z zachowaniem wszystkich odnośnych wymogów Wytycznych horyzontalnych i Wytycznych programowych, w tym zasady uczciwej konkurencji oraz właściwego dokumentowania wydatków oraz z uwzględnieniem pkt 15.
7. Rozliczanie kosztów pośrednich na podstawie pkt 6 lit. a, tj. stawką ryczałtową jest dopuszczalne, gdy możliwość taka została przewidziana w SZOOP i dokumentacji konkursowej dla działania/poddziałania.
8. W przypadku uwzględnienia w danym działaniu/poddziałaniu możliwości rozliczenia kosztów pośrednich w oparciu o stawkę ryczałtową, wybór sposobu rozliczania kosztów pośrednich

następuje na etapie złożenia wniosku o dofinansowanie przy czym od momentu zawarcia umowy o dofinansowanie nie ma możliwości zmiany sposobu rozliczania wydatków.

9. W ramach jednego projektu nie jest możliwe rozliczanie części kosztów pośrednich stawką ryczałtową, a pozostałej części na podstawie rzeczywiście poniesionych wydatków.
10. W przypadku możliwości rozliczania kosztów pośrednich w oparciu o stawkę ryczałtową, szczegółowy podział i katalog kosztów pośrednich i bezpośrednich zostanie określony w dokumentacji konkursowej działania/poddziałania.
11. Przesunięcia między kategoriami kosztów nie mają zastosowania do kosztów rozliczanych metodą stawki ryczałtowej.
12. W przypadku rozliczania kosztów pośrednich projektu na podstawie stawki ryczałtowej, wydatki te są kwalifikowalne w ramach POPW, w maksymalnej wysokości określonej w dokumentacji konkursowej, zgodnie z art. 68 ust. 1 rozporządzenia ogólnego;
13. W przypadku określenia stawki ryczałtowej na podstawie art. 68 ust. 1 lit a rozporządzenia ogólnego, jej maksymalna wysokość musi być oparta o rzetelną, sprawiedliwą i weryfikowalną metodologię.
14. Właściwy limit procentowy kosztów pośrednich rozliczanych stawką ryczałtową jest określany na etapie tworzenia harmonogramu rzeczowo-finansowego/budżetu projektu i jest określony w umowie o dofinansowanie projektu. Limit ten stanowi podstawę do rozliczania kosztów pośrednich we wszystkich wnioskach o płatność w ramach projektu, proporcjonalnie do wysokości wszystkich kosztów bezpośrednich, zgodnie z harmonogramem rzeczowo-finansowym/budżetem projektu i Wytocznymi programowymi.
15. W przypadku rozliczania kosztów pośrednich na podstawie rzeczywiście poniesionych wydatków, ich limit w projekcie może zostać określony w dokumentacji konkursowej.
16. Na wysokość kosztów pośrednich rozliczonych w oparciu o stawkę ryczałtową mają wpływ nie tylko koszty bezpośrednie wykazane we wnioskach o płatność, lecz również wszelkiego rodzaju pomniejszenia, które dokonywane są w ramach projektu, np. w związku korektami finansowymi.
17. W ramach kosztów pośrednich nie są wykazywane żadne wydatki objęte cross-finansowaniem w projekcie.
18. Koszty pośrednie rozliczone stawką ryczałtową są traktowane jako wydatki poniesione.
19. W przypadku rozliczenia kosztów pośrednich projektu na podstawie stawki ryczałtowej, beneficjent nie ma obowiązku zbierania ani opisywania dokumentów księgowych w ramach projektu na potwierdzenie poniesienia wydatków, które zostały wykazane jako koszty pośrednie, w związku z tym dokumenty te nie podlegają kontroli na miejscu.
20. Kontroli podlega kalkulacja, zgodnie z którą wyliczono wartość kosztów pośrednich.

21. Beneficjent oblicza wysokość kosztów pośrednich mnożąc zatwierdzone kwalifikowalne bezpośrednie koszty projektu/ kwalifikowalne bezpośrednie koszty personelu projektu przez przyjętą stałą stawkę ryczałtową kosztów pośrednich. Stała stawka ryczałtowa rozumiana jest jako stosunek całkowitych kwalifikowalnych kosztów pośrednich do całkowitych kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich/kwalifikowalnych bezpośrednich kosztów personelu projektu w projekcie. Co do zasady, im wyższa wartość projektu tym niższy powinien być udział kosztów pośrednich w kosztach bezpośrednich/bezpośrednich kosztach personelu projektu.
22. W przypadku zmiany wysokości kosztów kwalifikowalnych w projekcie lub wystąpienia oszczędności w projekcie, wydatków niekwalifikowalnych lub korekty finansowej, należy ponownie przeliczyć limit na koszty pośrednie.

Rozdział 11 Kwalifikowalność działań informacyjno-promocyjnych

Zasady prowadzenia działań informacyjnych i promocyjnych przez beneficjentów POPW zostały określone w:

1. art. 115-117 i załącznik XII punkt 2.2 rozporządzenia ogólnego;
2. *Wytycznych w zakresie informacji i promocji programów operacyjnych polityki spójności;*
3. Strategii komunikacji polityki spójności 2014-2020;
4. Strategii komunikacji POPW 2014-2020;
5. Podręczniku wnioskodawcy i beneficjenta programów polityki spójności 2014-2020 w zakresie informacji i promocji.

Rozdział 12 Projekty generujące dochód po zakończeniu realizacji

1. Warunki i procedury pomniejszania wydatków kwalifikowalnych o dochód wygenerowany po zakończeniu realizacji projektu są określone w Wytycznych horyzontalnych ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego w zakresie zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym projektów generujących dochód i projektów hybrydowych na lata 2014-2020.
2. W projektach generujących dochód po zakończeniu, realizowanych w ramach POPW, wydatki kwalifikowalne projektu są z góry pomniejszane z uwzględnieniem potencjału generowania dochodów przez dany projekt w konkretnym okresie odniesienia (okresie referencyjnym) obejmującym zarówno realizację projektu, jak i okres po jego ukończeniu (metoda luki w finansowaniu).

3. Potencjalne dochody są określane w dokumentacji wniosku o dofinansowanie za pomocą obliczenia bieżącej wartości dochodu z projektu, z uwzględnieniem właściwego okresu odniesienia, spodziewanej rentowności, biorąc pod uwagę zastosowanie zasady „zanieczyszczający płaci” oraz, w stosownych przypadkach, zasady sprawiedliwości w powiązaniu ze względną zamożnością danego państwa członkowskiego.
4. Dochody, które nie zostały przewidziane w czasie zatwierdzenia projektu, co do zasady są traktowane jako dochody wygenerowane podczas realizacji projektu, zgodnie z postanowieniami rozdziału 12 Wytucznych, i jako takie pomniejszają wydatki projektu.
5. Beneficjent, na żądanie IP POPW, jest zobowiązany przedstawić aktualizację obliczenia bieżącej wartości dochodu z projektu. IP POPW może żądać takiej aktualizacji tylko w przypadku wątpliwości co do prawidłowości przeprowadzenia obliczenia bieżącej wartości dochodu z projektu lub znacznej rozbieżności między obliczonym potencjałem generowania dochodu przez projekt, a dochodami rzeczywiście przez niego generowanymi.

Rozdział 13 Dochód wygenerowany podczas realizacji projektu

1. Do dochodów wygenerowanych podczas realizacji projektu stosuje się postanowienia rozdziału 6.9 Wytucznych horyzontalnych.
2. Dochody wygenerowane podczas realizacji projektu, które nie zostały wzięte pod uwagę w czasie jego zatwierdzenia, są uwzględniane we wszystkich projektach, niezależnie czy jest to projekt generujący dochód po zakończeniu czy nie, z uwzględnieniem wyłączeń wynikających z Wytucznych horyzontalnych.
3. Dochody wygenerowane podczas realizacji projektu są uwzględniane w wartości realnej, tj. w wysokości rzeczywiście uzyskanej (nie podlegają dyskontowaniu).
4. Beneficjent, na żądanie IP POPW, jest zobowiązany przedstawić wartość dochodu generowanego w projekcie.

Rozdział 14 Duże projekty

1. W ramach POPW, zgodnie z art. 100 rozporządzenia ogólnego, możliwe jest dofinansowanie projektów obejmujących szereg robót, działań lub usług służących wykonaniu niepodzielnego zadania o sprecyzowanym charakterze gospodarczym lub technicznym, które posiada jasno określone cele i którego całkowite koszty kwalifikowalne przekraczają kwotę 50 000 000 EUR, a w przypadku projektów przyczyniających się do osiągnięcia celu tematycznego na mocy art. 9 pkt 7 akapit pierwszy (tj. promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów

przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej.), którego całkowite koszty kwalifikowalne przekraczają kwotę 75 000 000 EUR (tzw. dużych projektów)¹².

2. Zakwalifikowanie danego projektu do grupy projektów dużych następuje w momencie złożenia przez wnioskodawcę do IP POPW wniosku o dofinansowanie w ramach POPW. W tym celu bada się, czy wydatki kwalifikowalne danego projektu wyrażone w EUR przekraczają próg dużego projektu, określony przepisami art. 100 rozporządzenia ogólnego.
3. Aby dokonać konwersji walutowej PLN/EUR należy posłużyć się średnią arytmetyczną kursów średnich miesięcznych Narodowego Banku Polskiego, z ostatnich kolejno następujących po sobie sześciu miesięcy bezpośrednio poprzedzających miesiąc złożenia wniosku o dofinansowanie (kursy te publikowane są w mediach elektronicznych pod adresem: http://www.nbp.pl/home.aspx?f=/kursy/kursy_archiwum.html)¹³.
4. Określony w ten sposób kurs wymiany zostaje dla danego projektu „zamrożony” (tj. jest stały do zakończenia realizacji i ostatecznego rozliczenia projektu w ramach POPW) i jest wykorzystywany w następujących czterech obszarach:
 - a) identyfikacji dużego projektu, tj. określeniu, czy dany projekt ma status projektu dużego;
 - b) wypełnieniu formularza wniosku o potwierdzenie wkładu finansowego do dużego projektu w celu przekazania do oceny dokonywanej przez KE;
 - c) przeliczeniu wartości finansowych zawartych w decyzji KE potwierdzającej przyznanie dofinansowania w ramach POPW dla dużego projektu na potrzeby umowy o dofinansowanie;
 - d) modyfikacji dokumentacji projektowej wynikającej z uzgodnień z KE odnośnie zmiany zakresu rzeczowego i/lub finansowego dużego projektu.
5. Konsekwencją ewentualnej późniejszej zmiany wartości kosztów kwalifikowalnych projektu wyrażonej w EUR w stosunku do wartości deklarowanej w momencie składania wniosku o dofinansowanie może być zmiana statusu projektu, tj.:
 - a) wzrost kosztów kwalifikowalnych powyżej progu dużego projektu (dotyczy projektów, które w momencie składania wniosku o dofinansowanie nie zostały zaklasyfikowane do grupy projektów dużych) – następuje zmiana statusu projektu na projekt duży;
 - b) spadek kosztów kwalifikowalnych poniżej progu dużego projektu (dotyczy projektów, które w momencie składania wniosku o dofinansowanie zostały zaklasyfikowane do grupy projektów dużych) – nie następuje zmiana statusu projektu.

¹² W przypadku dużych projektów, zastosowanie mają przepisy Rozdziału II, art. 100-103 rozporządzenia ogólnego.

¹³ Informacji należy szukać na stronach Narodowego Banku Polskiego, zgodnie ze ścieżką: Statystyka i sprawozdawczość → Kursy → Archiwalne kursy walut → Kursy średnie miesięczne, na koniec miesiąca, średnie roczne. Wskazany adres strony może ulec zmianie.

6. Z powyższego wynika, że ewentualna zmiana statusu projektu ma charakter wyłącznie jednokierunkowy. Zatem, nabyty status dużego projektu nie podlega zmianom (nawet wówczas, gdy na późniejszym etapie wyrażona w EUR wartość kosztów kwalifikowalnych, przy wykorzystaniu wspomnianego powyżej kursu, spadła poniżej progu dużego projektu). Natomiast projekt niezidentyfikowany jako duży w momencie składania wniosku o dofinansowanie może stać się dużym projektem w każdym późniejszym momencie, aż do ostatecznego rozliczenia projektu w ramach POPW.
7. Wyróżniamy zatem dwa rodzaje identyfikacji dużego projektu w ramach POPW:
 - a) pierwotna identyfikacja dużego projektu – dotyczy każdego projektu o całkowitych kosztach kwalifikowalnych określonych w art. 100 rozporządzenia ogólnego, który ubiega się o wsparcie finansowe i jest dokonywana w momencie składania wniosku o dofinansowanie. Na etapie pierwotnej identyfikacji dużego projektu następuje przypisanie każdemu projektowi indywidualnego i stałego kursu wymiany PLN/EUR;
 - b) wtórna identyfikacja dużego projektu – może dotyczyć projektu, który w momencie składania wniosku o dofinansowanie nie został zaklasyfikowany do grupy projektów dużych (ze względu na niespełnienie kryterium ilościowego dotyczącego minimalnego progu kosztów kwalifikowalnych), jednak w wyniku wzrostu kosztów kwalifikowalnych wyrażonych w PLN (w stosunku do wartości podanej we wniosku o dofinansowanie oraz przy zastosowaniu kursu ustalonego na etapie pierwotnej identyfikacji dużego projektu) nastąpiło przekroczenie progu dużego projektu. Wtórna identyfikacja dużego projektu może nastąpić w każdym momencie następującym po dacie złożenia wniosku o dofinansowanie.

Rozdział 15 Pomoc publiczna

1. Pomoc publiczna narzuca dodatkowe, w stosunku do ogólnych zasad, reguły dotyczące kwalifikowalności wydatków w ramach projektu wynikające z przepisów unijnych i krajowych, regulujących pomoc publiczną.
2. W przypadku programów pomocowych, pomoc może być przyznana pod warunkiem spełnienia warunków zawartych w odpowiednim akcie normatywnym.
3. Wydatek może być uznany za kwalifikowalny, jeśli spełnia równocześnie:
 - a) wszystkie dotyczące go warunki określone w niniejszych Wytocznych, oraz
 - b) wszystkie dotyczące go warunki określone w odpowiednim programie pomocowym.

4. Projekty objęte pomocą publiczną muszą spełniać tzw. efekt zachęty tzn. warunkiem udzielenia dofinansowania stanowiącego pomoc publiczną jest złożenie przez wnioskodawcę wniosku o dofinansowanie projektu przed rozpoczęciem prac związanych z realizacją projektu¹⁴.
5. Rozpoczęcie realizacji projektu objętego pomocą publiczną przed dniem złożenia wniosku o dofinansowanie lub w dniu złożenia wniosku dofinansowanie skutkuje uznaniem za niekwalifikowane wszystkich wydatków w ramach projektu¹⁵. Jeśli realizacja projektu rozpocznie się przed dniem złożenia wniosku o dofinansowanie projektu lub w dniu złożenia wniosku o dofinansowanie, projekt w całości nie będzie kwalifikował się do pomocy.
6. Przez rozpoczęcie prac w ramach realizowanego projektu rozumie się rozpoczęcie robót budowlanych związanych z inwestycją lub pierwsze prawnie wiążące zobowiązanie do zamówienia urządzeń lub inne zobowiązanie, które sprawia, że inwestycja staje się nieodwracalna, zależnie od tego, co nastąpi najpierw¹⁶.
7. Za rozpoczęcie realizacji projektu nie uważa się zakupu gruntów, prac przygotowawczych do realizacji projektu, w tym w szczególności uzyskania zezwoleń, przeprowadzenia studium wykonalności oraz działań związanych z wyborem wykonawcy (np. przygotowanie dokumentacji związanej z wyborem wykonawcy). Nie stanowią rozpoczęcia realizacji projektu tłumaczenia przysięgłe na język polski dokumentacji niezbędnej do złożenia wniosku. Przed rozpoczęciem realizacji projektu nie należy zawierać żadnych umów z wykonawcami, jednakże podpisanie listów intencyjnych lub zawarcie umów warunkowych nie jest uważane za rozpoczęcie projektu.
8. W odniesieniu do pierwszego prawnego zobowiązania wnioskodawcy do zamówienia urządzeń, za rozpoczęcie realizacji projektu uznaje się podpisanie umowy z wyłonionym wykonawcą, dostawę towaru lub rozpoczęcie wykonywania usługi albo wpłatę zaliczki lub zadatku¹⁷.
9. W odniesieniu do zakupu wartości niematerialnych i prawnych za moment rozpoczęcia prac należy uznać pierwsze zobowiązanie wnioskodawcy do ich zamówienia tj. podpisanie umowy na ich realizację bądź wpłatę zaliczki lub zadatku.

¹⁴ W przypadku pomocy dla przedsiębiorców rozpoczynających działalność, nie obowiązuje wymóg wywołania efektu zachęty, lub uznaje się, że pomoc ta wywołuje taki efekt.

¹⁵ W przypadku pomocy dla przedsiębiorców rozpoczynających działalność, nie obowiązuje wymóg wywołania efektu zachęty lub uznaje się, że pomoc ta wywołuje taki efekt.

¹⁶ Jeżeli projekt przewiduje roboty budowlane związane z inwestycją lub zamawianie urządzeń lub inne działania, które sprawiają, że inwestycja staje się nieodwracalna.

¹⁷ Jw.

Rozdział 16 Wykaz wydatków kwalifikowalnych w ramach poszczególnych działań osi priorytetowych POPW

Podrozdział 1 Oś priorytetowa I Przedsiębiorcza Polska Wschodnia

Wsparcie w ramach osi I Przedsiębiorcza Polska Wschodnia POPW udzielane jest na podstawie rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 13 lipca 2015 r. w sprawie udzielania przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości pomocy finansowej w ramach osi I Przedsiębiorcza Polska Wschodnia Programu Operacyjnego Polska Wschodnia 2014-2020 (Dz. U. z 2015 r. poz. 1007), zwanego dalej Rozporządzeniem.

DZIAŁANIE 1.1 PLATFORMY STARTOWE DLA NOWYCH POMYSŁÓW

PODDZIAŁANIE 1.1.1 Platformy startowe dla nowych pomysłów

Do **bezpośrednich** kosztów kwalifikowalnych zalicza się:

A. koszty organizacji programu inkubacji, w tym:

- 1) koszty usług doradczych i eksperckich związanych z organizacją i przeprowadzeniem warsztatów, spotkań networkingowych (sieciujących) i działań animacyjnych dla społeczności skupionej wokół Platformy startowej, które nie stanowią elementu stałej lub okresowej działalności beneficjenta, ani nie wchodzi w zakres jego bieżących wydatków operacyjnych;
- 2) koszty nabycia środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych wyłącznie w celach związanych z realizacją programu inkubacji do wysokości odpowiadającej odpisom amortyzacyjnym, w okresie, w którym będą one wykorzystywane do realizacji projektu. Oznacza to, iż wartość rezydualna środków trwałych i wartości niematerialno-prawnych po zakończeniu realizacji projektu nie jest wydatkiem kwalifikowalnym;
- 3) koszty działań informacyjno-promocyjnych.

B. koszty przeprowadzenia naboru i oceny innowacyjnych pomysłów, tj. koszty nabywanych usług związanych z organizowanym naborem i oceną innowacyjnych pomysłów, w szczególności w zakresie:

- a. organizacji panelu ekspertów (tj. koszty wynagrodzenia, podróży, zakwaterowania członków panelu ekspertów oceniających innowacyjne pomysły, koszty obsługi cateringowej),
- b. dodatkowych niezbędnych usług eksperckich i doradczych, związanych z oceną innowacyjnych pomysłów, w szczególności w zakresie wyceny wartości niematerialnych i prawnych, specjalistycznych ekspertyz technologicznych, prawnych, finansowych,
- c. organizacji dedykowanych wydarzeń startupowych, podczas których dokonywany będzie nabór i ocena innowacyjnych pomysłów.

C. koszty indywidualnego wsparcia rozwoju innowacyjnych pomysłów biznesowych przedsiębiorstw typu startup, tj:

- 1) koszty podstawowych usług inkubacji świadczonych na rzecz przedsiębiorstwa typu startup, w tym dotyczących:
 - a. zapewnienia powierzchni biurowej, (wraz z infrastrukturą teleinformatyczną oraz niezbędnym wyposażeniem) odpowiedniej do potrzeb prowadzenia działalności przez inkubowany startup w ramach prac nad rozwojem pomysłu,
 - b. organizacji warsztatów i szkoleń z zakresu wystąpień publicznych oraz przygotowania prezentacji na sesje pitchingowe,
 - c. mentoringu,
 - d. obsługi księgowej,
 - e. obsługi prawnej,
 - f. doradztwa podatkowego,
 - g. podstawowego wsparcia marketingowego w zakresie opracowania elementów identyfikacji korporacyjnej;
- 2) koszty specjalistycznych usług związanych z opracowaniem nowego lub znacząco ulepszanego produktu (wyrobu bądź usługi), w szczególności w zakresie:
 - a. wsparcia technicznego, technologicznego, inżynierskiego, informatycznego, wzorniczego, w tym zapewnienie niezbędnego oprogramowania i licencji,
 - b. wsparcia w obszarze zarządzania i przedsiębiorczości pod kątem rozwijanego pomysłu (ocena rynkowa produktu, stworzenia modelu biznesowego),
 - c. wsparcia w obszarze analiz potrzeb klienta (badanie rynku, odnajdowanie i ocenianie możliwości rynkowych, prowadzących do zaspokojenia potrzeb określonych odbiorców (nabywców) oraz dokładne ustalenie tych potrzeb, opracowywanie produktu oraz strategii jego dystrybucji, przygotowanie odpowiedniej strategii ceny i promocji, reklama i informacja o produkcie),
 - d. wsparcia w obszarze projektowania graficznego, tworzenia nazw i znaków firmowych, w tym wizualne kreowanie marki, tworzenie systemów identyfikacji oraz wspomaganie sprzedaży;
- 3) koszty udziału w międzynarodowych targach, wystawach i misjach gospodarczych przedsiębiorstwa typu startup;
- 4) wynagrodzenia wraz z pozapłacowymi kosztami pracy personelu zajmującego się indywidualnym wsparciem rozwoju innowacyjnych pomysłów biznesowych, tj. opiekunów startupów z zastrzeżeniem, że:

- kwalifikowalnymi składnikami wynagrodzeń wraz z pozapłacowymi kosztami pracy są: wynagrodzenie brutto, składki pracodawcy na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne, składki na fundusz pracy, fundusz gwarantowanych świadczeń pracowniczych oraz wydatki ponoszone na Pracowniczy Program Emerytalny, zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2004 r. o pracowniczych programach emerytalnych;

5) koszty związane z ochroną praw własności przemysłowej.

Wsparcie udzielone na koszty poniesione na indywidualne wsparcie rozwoju innowacyjnych pomysłów biznesowych przedsiębiorstw typu startup (pkt. C) stanowi pomoc *de minimis* i może być udzielone do wysokości 200 tys. EUR w okresie trzech lat. Pomoc uzyskują przedsiębiorstwa utworzone na bazie zgłoszonego do Platformy Startowej pomysłu i zarejestrowane na obszarze Polski Wschodniej.

Do **pośrednich** kosztów kwalifikowanych zalicza się:

- 1) koszty wynajmu lub utrzymania budynków niezbędnych dla realizacji projektu, z wyłączeniem kosztów adaptacji pomieszczeń dla celów realizacji projektu;
- 2) koszty administracyjne, z wyłączeniem kosztów ubezpieczeń majątkowych;
- 3) wynagrodzenia wraz z pozapłacowymi kosztami pracy personelu zarządzającego projektem (tj. odpowiedzialnego za koordynację działań projektowych, rozliczanie projektu, rozliczanie transferowanej pomocy publicznej, prawidłową i terminową realizację projektu, przeprowadzanie procedur (m.in. w ramach ustawy Prawo zamówień publicznych) niezbędnych do realizacji zadań na rzecz przedsiębiorstw objętych programem inkubacji Platformy startowej) oraz zespołu projektu zaangażowanego w realizację programu inkubacji przedsiębiorstw;
- 4) koszty delegacji osób zaangażowanych w realizację projektu (tj. personelu zarządzającego projektem i zespołu projektu zaangażowanego w realizację programu inkubacji przedsiębiorstw);
- 5) zakup usług zewnętrznych.

Powyższe koszty pośrednie ponoszone mogą być w odniesieniu do każdego z rodzaju działań wskazanych w pkt A-C, przez cały okres realizacji projektu.

PODDZIAŁANIE 1.1.2 Rozwój startupów w Polsce Wschodniej

Do **bezpośrednich** kosztów kwalifikowalnych, zalicza się:

- 1) zakup usług informatycznych, wzorniczych, technicznych, doradczych i eksperckich związanych z rozwijaniem modelu biznesowego;
- 2) koszty działań informacyjno - promocyjnych;

- 3) koszty nabycia wartości niematerialnych i prawnych w formie patentów, licencji, know-how, nieopatentowanej wiedzy technicznej, jeżeli wartości te spełniają łącznie następujące warunki:
 - a. będą wykorzystywane wyłącznie do celów projektu objętego wsparciem,
 - b. będą podlegać amortyzacji zgodnie z przepisami o rachunkowości,
 - c. będą nabyte od osób trzecich niepowiązanych z przedsiębiorcą na warunkach rynkowych;
- 4) zakup środków trwałych, z wyjątkiem nieruchomości;
- 5) raty spłat wartości początkowej środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, poniesione przez korzystającego do dnia zakończenia realizacji projektu, do wysokości ich wartości początkowej z dnia zawarcia umowy leasingu prowadzącego do przeniesienia własności, z wyłączeniem leasingu zwrotnego, albo spłatę wartości początkowej środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, należnej z tytułu umowy leasingu prowadzącego do przeniesienia własności, z wyłączeniem leasingu zwrotnego;
- 6) zakup surowców lub materiałów służących przetestowaniu oraz właściwej produkcji;
- 7) koszty udziału w krajowych oraz zagranicznych wydarzeniach targowo–wystawienniczych, misjach gospodarczych, w tym międzynarodowych;
- 8) koszty organizacji i przeprowadzenia działań służących ekspansji rynkowej, w tym międzynarodowej.

Do bezpośrednich kosztów personelu zalicza się:

- 1) wynagrodzenie wraz z obowiązkowymi pozapłacowymi kosztami pracy osób zaangażowanych w realizację projektu objętego wsparciem, z zastrzeżeniem, że:
 - kwalifikowalnymi składnikami wynagrodzenia wraz z obowiązkowymi pozapłacowymi kosztami pracy są: wynagrodzenie brutto, składki pracodawcy na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne, składki na fundusz pracy, fundusz gwarantowanych świadczeń pracowniczych oraz wydatki ponoszone na Pracowniczy Program Emerytalny, zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2004 r. o pracowniczych programach emerytalnych.

Do **pośrednich kosztów kwalifikowanych** zalicza się:

- 1) koszty administracyjne;
- 2) zakup usług zewnętrznych;
- 3) koszty wynajmu lub utrzymania budynków niezbędnych do realizacji projektu.

DZIAŁANIE 1.2 INTERNACJONALIZACJA MŚP

Do kosztów kwalifikowalnych zalicza się:

W ramach I Etapu:

- 1) koszty usług doradczych, świadczonych przez doradców zewnętrznych, prowadzących do opracowania nowego modelu biznesowego związanego z wprowadzeniem nowego lub istniejącego produktu na nowy rynek zagraniczny obejmujących w szczególności;
 - a. analizę możliwości eksportowych firmy poprzez zbadanie produktów przedsiębiorstwa oraz ocenę konkurencyjnej pozycji przedsiębiorstwa na rynkach zagranicznych,
 - b. badanie rynków zagranicznych i wskazanie rynków docelowych oraz ich uhierarchizowanie, a także identyfikację potencjalnych kontrahentów na rynkach zagranicznych;
 - c. koncepcję wejścia na rynek zagraniczny wraz z projekcją możliwości sprzedaży na wybranym rynku zagranicznym,
 - d. wskazanie najefektywniejszych narzędzi i metod marketingowych oraz promocyjnych (w tym wskazanie wydarzeń targowych czy kierunków misji handlowych),
 - e. rekomendacje w zakresie reorganizacji przedsiębiorstwa i przygotowania go do działalności eksportowej (w zakresie organizacji produkcji, marketingu i promocji, polityki handlowej i cenowej, działu eksportu, logistyki itp.),
 - f. propozycje możliwych źródeł zewnętrznego finansowania działalności eksportowej i instrumentów finansowych obniżających ryzyko eksportowe (kredyty eksportowe, fundusze poręczeniowe i gwarancyjne, fundusze dotacji, transakcje terminowe etc.).

Usługi doradcze nie mogą mieć charakteru ciągłego ani okresowego oraz nie mogą być związane z bieżącą działalnością operacyjną MŚP, w szczególności w zakresie doradztwa podatkowego, stałej obsługi prawnej lub reklamy.

W ramach I Etapu wsparcie będzie udzielane w formie pomocy *de minimis* do wysokości 80% kosztów kwalifikowalnych.

W ramach II Etapu - wydatki w zakresie przygotowania do wdrożenia nowego modelu biznesowego opracowanego w I etapie obejmujące:

- 1) koszty usług doradczych w zakresie:
 - a. wyszukiwania, selekcji, a następnie nawiązania kontaktów z partnerami zagranicznymi,
 - b. przygotowania produktu do potrzeb rynku docelowego (w tym m.in. badanie marketingowe na rynku docelowym),

- c. budowy kanałów dystrybucji i kanałów obsługi otoczenia formalno-prawnego umożliwiającego wejście na dany rynek zagraniczny,
 - d. przygotowania planu szczegółowej kampanii promocyjnej, projektowania materiałów reklamowych i promocyjnych, stron oraz aplikacji internetowych,
 - e. wzornictwa opakowań, projektowania katalogów i opisów technicznych produktów, projektowania logotypów i marek produktowych,
 - f. uzyskania certyfikacji, akredytacji, koncesji lub innego typu dokumentów i praw niezbędnych dla prowadzenia działalności gospodarczej, sprzedaży produktów na docelowym rynku zagranicznym,
 - g. tworzenia regulaminów usług, gwarancji produktowych i innych dokumentów niezbędnych dla wprowadzenia produktu na nowy rynek,
 - h. uzyskania ochrony własności przemysłowej za granicą odnoszących się do produktów przeznaczonych do sprzedaży na rynkach zagranicznych,
 - i. pozyskania finansowania zewnętrznego na działalność eksportową ze źródeł niepublicznych, w tym w formie poręczeń i gwarancji w celu wprowadzenia produktu na nowy rynek;
- 2) koszty doradztwa oraz zakupu wartości niematerialnych i prawnych w formie autorskich praw majątkowych lub licencji, związanych z nabyciem oprogramowania niezbędnego do automatyzacji procesów biznesowych w związku z przygotowaniem do internacjonalizacji działalności, w tym w szczególności:
- a. projektowanie systemów oraz narzędzi teleinformatycznych,
 - b. zakup niezbędnego oprogramowania,
 - c. doradztwo w zakresie przygotowania przedsiębiorstwa do wdrożenia zakupionego oprogramowania systemów oraz narzędzi teleinformatycznych.

Łączna wartość kosztów kwalifikowalnych, o których mowa w pkt 2 może wynosić do 20% kosztów kwalifikowalnych projektu;

- 3) koszty udziału w międzynarodowych targach, wystawach lub misjach gospodarczych, obejmujące:
- a. wynajęcie i zabudowę powierzchni wystawienniczej,
 - b. zakup usług w zakresie obsługi technicznej stoiska,
 - c. zakup usług w zakresie transportu eksponatów oraz elementów zabudowy wraz z ubezpieczeniem, odprawą celną i kosztami spedycji,
 - d. podróże służbowe trzech osób uczestniczących w realizacji projektu, w okresie nie dłuższym niż dwa dni (a w przypadku misji – jeden dzień) przed rozpoczęciem i jeden dzień po zakończeniu imprezy targowo – wystawienniczej lub misji, według stawek określonych w przepisach o wysokości oraz warunkach ustalania należności przysługujących pracownikowi

zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju,

- e. opłaty związane z uzyskaniem niezbędnych wiz oraz ubezpieczeniem dla osób uczestniczących w realizacji projektu,
- f. wpis do katalogu targowego,
- g. opłata rejestracyjna oraz reklama w mediach targowych,
- h. zakup usług doradczych w zakresie promocji podczas zagranicznych targów i wystaw,
- i. zakup usług w zakresie organizacji spotkań z potencjalnymi partnerami handlowymi w ramach udziału w targach lub misjach,
- j. zakup usługi polegającej na zorganizowaniu misji.

Łączna wartość kosztów kwalifikowalnych, o których mowa w pkt 3 może wynosić do 20% kosztów kwalifikowalnych projektu.

W przypadku udzielenia pomocy *de minimis* kwalifikowalne są koszty, o których mowa w lit. a-j. W przypadku udzielenia pomocy na udział MŚP w targach do kwalifikowalnych zalicza się koszty, o których mowa w lit. a-g.

W ramach II Etapu w przypadku kosztów, o których mowa w:

- pkt 1 oraz pkt 2 lit. c maksymalna intensywność pomocy wynosi 50% kosztów kwalifikowalnych w przypadku udzielenia pomocy zgodnie z Rozdziałem 5 Rozporządzenia (pomoc na usługi doradcze na rzecz MŚP) lub 80% kosztów kwalifikowalnych a w przypadku wsparcia, o którym mowa w Rozdziale 9 Rozporządzenia (pomoc *de minimis*),
- pkt 2 lit. a i b maksymalna intensywność pomocy wynosi 80% kosztów kwalifikowalnych,
- pkt 3 lit. a-g maksymalna intensywność pomocy wynosi 50% kosztów kwalifikowalnych, w przypadku udzielenia pomocy na udział MŚP w targach,
- pkt 3 lit. a-j maksymalna intensywność pomocy wynosi 80% kosztów kwalifikowalnych, w przypadku udzielenia pomocy *de minimis*.

DZIAŁANIE 1.3 PONADREGIONALNE POWIĄZANIA KOOPERACYJNE

PODDZIAŁANIE 1.3.1 Wdrażanie innowacji przez MŚP

Do kosztów kwalifikowalnych, zalicza się:

- 1) koszty realizacji inwestycji początkowej obejmujące:
 - a. nabycie nieruchomości, w tym prawa użytkowania wieczystego, z wyłączeniem lokali mieszkalnych,
 - b. nabycie albo wytworzenie środków trwałych innych niż określone w lit. a,

- c. nabycie robót i materiałów budowlanych,
- d. raty spłaty kapitału nieruchomości zabudowanych i niezabudowanych, poniesione przez korzystającego do dnia zakończenia realizacji projektu, do wysokości kapitału z dnia zawarcia umowy leasingu albo spłatę kapitału nieruchomości zabudowanych i niezabudowanych należną finansującemu z tytułu umowy leasingu, o ile we wniosku jest wskazany przez wnioskodawcę jako podmiot upoważniony do poniesienia kosztu oraz pod warunkiem, że umowa leasingu będzie obejmowała okres co najmniej 3 lat od przewidywanego terminu zakończenia realizacji projektu,
- e. raty spłaty kapitału środków trwałych innych niż określone w lit. d. poniesione przez korzystającego do dnia zakończenia realizacji projektu, do wysokości kapitału z dnia zawarcia umowy leasingu, albo spłatę kapitału środków trwałych innych niż określone w lit. d. należną finansującemu z tytułu umowy leasingu prowadzącej do przeniesienia własności tych środków na korzystającego, z wyłączeniem leasingu zwrotnego, o ile we wniosku jest wskazany przez wnioskodawcę jako podmiot upoważniony do poniesienia kosztu,
- f. nabycie wartości niematerialnych i prawnych w formie patentów, licencji, know-how oraz innych praw własności intelektualnej do 10% wydatków kwalifikowalnych w projekcie, które są niezbędne do wdrożenia własnych lub nabytych wyników prac B+R, jeżeli spełniają łącznie następujące warunki:
 - będą wykorzystywane wyłącznie w przedsiębiorstwie przedsiębiorcy otrzymującego pomoc,
 - będą podlegać amortyzacji zgodnie z przepisami o rachunkowości,
 - będą nabyte od osób trzecich niepowiązanych z przedsiębiorcą na warunkach rynkowych,
 - będą stanowić aktywa przedsiębiorcy otrzymującego pomoc i pozostaną związane z projektem oraz pozostaną w jego przedsiębiorstwie przez co najmniej 3 lata od dnia zakończenia realizacji projektu.

Zakup wyników prac B+R nie jest wydatkiem kwalifikowalnym w ramach poddziałania.

Dodatkowe warunki:

- a) Łączna wartość kosztów kwalifikowalnych, o których mowa w pkt 1 lit. a. i d. może wynosić do 10% kosztów kwalifikowalnych projektu, o których mowa w pkt 1, z zastrzeżeniem warunku, o którym mowa w lit. c.
- b) Łączna wartość kosztów kwalifikowalnych, o których mowa w pkt 1 lit. c. może wynosić do 10% kosztów kwalifikowalnych projektu, o których mowa w pkt 1, z zastrzeżeniem warunku, o którym mowa w lit. c,
- c) Łączna wartość kosztów kwalifikowanych, o których mowa w pkt 1 lit. a, c i d może wynosić nie więcej niż 1 mln zł.

W przypadku ubiegania się o pomoc na zasadniczą zmianę procesu produkcji koszty kwalifikowalne muszą przekraczać koszty amortyzacji aktywów związanej z działalnością podlegającą modernizacji w ciągu poprzedzających trzech lat obrotowych. W przypadku ubiegania się o pomoc na dywersyfikację istniejącego zakładu koszty kwalifikowalne muszą przekraczać o co najmniej 200% wartość księgową ponownie wykorzystywanych aktywów, odnotowaną w roku obrotowym poprzedzającym rozpoczęcie prac;

- 2) zakup usług doradczych związanych z inwestycją w zakresie innowacji i usług wsparcia innowacji, np. w zakresie wzornictwa, przygotowania do wdrożenia, doradztwa technicznego związanego z wdrożeniem inwestycji (przygotowanie projektów technicznych, dokumentacji wdrożeniowej, analiz w zakresie niezbędnych prac dostosowawczych) oraz inne, jeżeli są niezbędne dla skutecznego przygotowania do wdrożenia;
- 3) koszty uzyskania, walidacji i obrony patentów i innych wartości niematerialnych i prawnych.

W przypadku kosztów, o których mowa w:

- pkt 1 maksymalną intensywność pomocy określa się zgodnie z § 3 i § 5 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 czerwca 2014 r. w sprawie ustalenia mapy pomocy regionalnej na lata 2014-2020 (Dz. U. poz. 878),
- pkt 2 maksymalna intensywność pomocy wynosi 50% kosztów kwalifikowalnych, jeśli jednak kwota pomocy na te usługi nie przekracza 200 000 EUR na przedsiębiorcę w dowolnym trzyletnim okresie, wsparcie może zostać zwiększone do 85% kosztów kwalifikowalnych,
- pkt 3 maksymalna intensywność pomocy wynosi 50% kosztów kwalifikowalnych.

PODDZIAŁANIE 1.3.2 Tworzenie sieciowych produktów przez MŚP

Do kosztów kwalifikowalnych zalicza się:

- 1) Koszty realizacji inwestycji początkowej obejmujące:
 - a. nabycie nieruchomości, w tym prawa użytkowania wieczystego, z wyłączeniem lokali mieszkalnych, nieprzekraczające 10% kosztów kwalifikowalnych, o których mowa w pkt 1;
 - b. nabycie albo wytworzenie środków trwałych, innych niż w lit. a, w tym w szczególności:
 - i. niezbędne wyposażenie obiektów będących przedmiotem realizowanego projektu zapewniające pełną funkcjonalność tych obiektów,
 - ii. infrastruktury towarzyszącej, m.in.: obiektów architektury ogrodowej, elementów użytkowych służących rekreacji i utrzymaniu porządku (np. kosze na śmieci, stojaki na rowery);
 - c. nabycie robót i materiałów budowlanych, w tym w szczególności:
 - i. budowę/przebudowę obiektów związanych z realizacją projektu,

- ii. budowę niezbędnych dróg wewnętrznych, ciągów komunikacyjnych, parkingów, ogrodzeń oraz zagospodarowanie terenów zielonych niezbędnych na terenie nowowybudowanej, rozbudowanej infrastruktury projektu,
 - iii. budowę, przebudowę podstawowej infrastruktury technicznej niezbędnej do realizacji projektu (przyłącza i sieci wodno-kanalizacyjne, gazowe, ciepłownicze, energetyczne, oświetleniowe, telekomunikacyjne);
- d. nabycie wartości niematerialnych i prawnych w formie patentów, licencji, know-how oraz innych praw własności intelektualnej do 2% całkowitych wydatków kwalifikowalnych projektu, jeżeli spełniają łącznie następujące warunki:
- będą wykorzystywane wyłącznie w przedsiębiorstwie przedsiębiorcy otrzymującego pomoc,
 - będą podlegać amortyzacji zgodnie z przepisami o rachunkowości,
 - będą nabyte od osób trzecich niepowiązanych z przedsiębiorcą na warunkach rynkowych,
 - będą stanowić aktywa przedsiębiorcy otrzymującego pomoc i pozostaną związane z projektem oraz pozostaną w jego przedsiębiorstwie przez co najmniej 3 lata od dnia zakończenia realizacji projektu.
- 2) koszty działań promocyjno-informacyjnych, dot. sieciowego produktu, inne niż określone w Rozdziale 10;
- 3) opracowanie i wdrożenie jednolitych standardów funkcjonowania i promocji produktu, w tym zakup usług o charakterze szkoleniowo-warsztatowym dla podmiotów realizujących przedsięwzięcie w zakresie przestrzegania ww. standardów, a także wprowadzenia produktu na rynek.

W przypadku ubiegania się o pomoc na zasadniczą zmianę procesu produkcji koszty kwalifikowalne muszą przekraczać koszty amortyzacji aktywów związanej z działalnością podlegającą modernizacji w ciągu poprzedzających trzech lat obrotowych. W przypadku ubiegania się o pomoc na dywersyfikację istniejącego zakładu koszty kwalifikowalne muszą przekraczać o co najmniej 200 % wartość księgową ponownie wykorzystywanych aktywów, odnotowaną w roku obrotowym poprzedzającym rozpoczęcie prac.

Minimalny udział wydatków inwestycyjnych w wartości kosztów kwalifikowalnych projektu wynosi 80%.

Minimalny udział wydatków inwestycyjnych związanych z rdzeniem wspieranego produktu (maksymalnie 3 główne atrakcje/elementy pakietu/składowe projektu, w oparciu których zbudowany jest produkt sieciowy) oraz podstawą tworzenia jego marki to 50% wszystkich kosztów kwalifikowalnych projektu.

Maksymalny udział wydatków inwestycyjnych związanych z budową, rozbudową, przebudową i wyposażeniem miejsc noclegowych wynosi 15% wszystkich kosztów kwalifikowalnych.

W przypadku kosztów, o których mowa w:

- pkt 1 maksymalną intensywność pomocy określa się zgodnie z § 3 i § 5 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 czerwca 2014 r. w sprawie ustalenia mapy pomocy regionalnej na lata 2014-2020 (Dz. U. poz. 878),
- pkt 2 i 3 maksymalna intensywność pomocy wynosi 50% kosztów kwalifikowalnych w przypadku udzielenia pomocy zgodnie z Rozdziałem 5 Rozporządzenia (pomoc na usługi doradcze na rzecz MŚP) lub 70% w przypadku pomocy udzielonej zgodnie z Rozdziałem 8 Rozporządzenia (pomoc szkoleniowa) lub 70% w przypadku pomocy udzielonej zgodnie z Rozdziałem 9 Rozporządzenia (pomoc *de minimis*).

DZIAŁANIE 1.4 WZÓR NA KONKURENCJĘ

Do kosztów kwalifikowalnych zalicza się:

W ramach I Etapu:

- 1) koszty usług doradczych świadczonych przez doradców zewnętrznych związanych z przeprowadzeniem audytu wzorniczego i opracowaniem strategii wzorniczej.

Usługi doradcze nie mogą mieć charakteru ciągłego ani okresowego oraz nie mogą być związane z bieżącą działalnością operacyjną MŚP, w szczególności w zakresie doradztwa podatkowego, stałej obsługi prawnej lub reklamy.

W ramach I Etapu wsparcie będzie udzielane w formie pomocy *de minimis* do wysokości 85 % kosztów kwalifikowalnych.

W ramach II Etapu:

- 1) koszty usług doradczych świadczonych przez doradców zewnętrznych związanych z wdrożeniem strategii wzorniczej opracowanej w ramach I Etapu;
- 2) koszty realizacji inwestycji początkowej obejmujące:
 - a) nabycie albo wytworzenie środków trwałych innych niż nieruchomości,
 - b) nabycie wartości niematerialnych i prawnych w formie patentów, licencji, know-how oraz innych praw własności intelektualnej, jeżeli spełniają łącznie następujące warunki:
 - będą wykorzystywane wyłącznie w przedsiębiorstwie przedsiębiorcy otrzymującego pomoc,
 - będą podlegać amortyzacji zgodnie z przepisami o rachunkowości,

- będą nabyte od osób trzecich niepowiązanych z przedsiębiorcą na warunkach rynkowych,
- będą stanowić aktywa przedsiębiorcy otrzymującego pomoc i pozostaną związane z projektem oraz pozostaną w jego przedsiębiorstwie przez co najmniej 3 lata od dnia zakończenia realizacji projektu.

Koszty, o których mowa w pkt 2 są kwalifikowalne jedynie w projektach, które dotyczą wdrożenia innowacji produktowej.

W przypadku ubiegania się o pomoc na zasadniczą zmianę procesu produkcji koszty kwalifikowalne muszą przekraczać koszty amortyzacji aktywów związanej z działalnością podlegającą modernizacji w ciągu poprzedzających trzech lat obrotowych. W przypadku ubiegania się o pomoc na dywersyfikację istniejącego zakładu koszty kwalifikowalne muszą przekraczać o co najmniej 200 % wartość księgową ponownie wykorzystywanych aktywów, odnotowaną w roku obrotowym poprzedzającym rozpoczęcie prac.

W ramach II Etapu w przypadku kosztów, o których mowa w:

- pkt 1 maksymalna intensywność pomocy wynosi 50% kosztów kwalifikowalnych,
- pkt 2 maksymalną intensywność pomocy określa się zgodnie z § 3 i § 5 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 czerwca 2014 r. w sprawie ustalenia mapy pomocy regionalnej na lata 2014-2020 (Dz. U. poz. 878).

Podrozdział 2 Oś priorytetowa II

DZIAŁANIE 2.1 ZRÓWNOWAŻONY TRANSPORT MIEJSKI

Wydatkami kwalifikowalnymi są w szczególności wydatki związane z:

1. budową/przebudową sieci autobusowych, trolejbusowych i tramwajowych, wraz z zakupem nowego niskoemisyjnego taboru;
2. budową/przebudową niezbędnej infrastruktury na potrzeby transportu publicznego, w tym m.in. w zakresie:
 - intermodalnych dworców przesiadkowych,
 - układu torowego na trasach, pętlach, bocznicach i zajezdniach,
 - sieci energetycznej i podstacji trakcyjnych tramwajowych czy trolejbusowych,
 - infrastruktury drogowej niezbędnej i uzasadnionej z punktu widzenia technologicznego dla właściwego wykonania robót związanych z budową torowiska, buspasów wraz z infrastrukturą służącą obsłudze transportu publicznego (np. zatoczki, podjazdy, zjazdy, przystanki, wysepki), infrastrukturą towarzyszącą (np. chodniki, ścieżki rowerowe) oraz przebudową infrastruktury kolidującej i budową/przebudową kanalizacji teletechnicznej i kanalizacji deszczowej,

- zajezdni autobusowych, trolejbusowych i tramwajowych (wraz z infrastrukturą i zagospodarowaniem terenu), służących prowadzeniu działalności podstawowej (np. zaplecza techniczne do obsługi i konserwacji taboru, miejsce i urządzenia zasilania paliwem alternatywnym),
 - przystanków, węzłów przesiadkowych - w tym systemów parkingów dla samochodów („Park & Ride”, „Kiss & Ride”) i dla rowerów („Bike & Ride”),
 - wyposażenia dróg i torowisk w niezbędne obiekty inżynieryjne i urządzenia drogowe,
 - zakupu urządzeń i wozów technicznych, niezbędnych do prawidłowej eksploatacji (utrzymania i naprawy) infrastruktury i taboru,
 - elementów infrastruktury służących rozwijaniu łańcuchów ekomobilności, np. ścieżek rowerowych na potrzeby mobilności miejskiej;
3. wdrożeniem nowych, rozbudową lub modernizacją istniejących systemów telematycznych na potrzeby komunikacji miejskiej, w tym m.in.:
- systemów centralnego sterowania sygnalizacją,
 - systemów sygnalizacji akustycznej,
 - systemów sygnalizacji świetlnej wzbudzanej przez autobusy, trolejbusy, tramwaje (sygnalizacja akomodacyjna),
 - systemów monitorowania ruchu na kluczowych trasach, w tunelach, newralgicznych punktach miasta wraz z informowaniem o aktualnej sytuacji ruchowej,
 - systemów dystrybucji i identyfikacji biletów,
 - systemów nawigacji satelitarnej dla usprawnienia ruchu i podniesienia bezpieczeństwa transportu publicznego,
 - systemów informacji dla podróżnych - elektroniczne tablice informacyjne, w tym systemy *on-line*,
 - systemów monitorowania bezpieczeństwa montowanych na przystankach, peronach, stacjach, węzłach przesiadkowych, parkingach oraz w taborze,
 - systemów informacji o sytuacji ruchu,
 - systemów sterowania i zarządzania parkingami,
 - systemów informacji o środowisku na potrzeby transportu miejskiego,
 - systemów identyfikacji pojazdów niebezpiecznych i przekraczających dopuszczalną wagę,
 - systemów analiz i planowania komunikacyjnego;
4. działaniami służącymi ochronie środowiska;
5. zakupem nieruchomości niezabudowanej na potrzeby projektu, nieprzekraczającej 10% całkowitych wydatków kwalifikowalnych wraz wydatkami związanymi z zakupem nieruchomości;

6. zakupem nieruchomości zabudowanej na potrzeby projektu wraz z wydatkami związanymi z zakupem nieruchomości;
7. nadzorem nad robotami budowlano-montażowymi, nadzorem autorskim, nadzorem archeologicznym i środowiskowym;
8. przygotowaniem niezbędnej dokumentacji;
9. przygotowaniem i przeprowadzeniem procedur o udzielenie zamówień publicznych;
10. zarządzaniem projektem (z wyłączeniem kosztów pośrednich, o których mowa w Rozdziale 9 Wytucznych);
11. promocją projektu;
12. zielenią miejską;
13. opłatami administracyjnymi;
14. innymi kategoriami wydatków, jeżeli wynikają one bezpośrednio ze specyfiki danego projektu i zostały wskazane we wniosku o dofinansowanie projektu oraz spełniają warunki kwalifikowalności określone w Wytucznych horyzontalnych i programowych.

Zgodnie z zapisami Umowy partnerstwa wydatki na drogi lokalne powinny stanowić mniejszość wydatków w danym priorytecie inwestycyjnym. W POPW kalkulacji wydatków kwalifikowalnych poniesionych na infrastrukturę drogową dokonuje się odrębnie w każdym z projektów, zgodnie z zasadami zawartymi w dokumencie pn. *Zrównoważona intermodalna mobilność miejska (PI 4e), Postanowienia Umowy Partnerstwa, Dokument wykonawczy*, dostępnym na stronie internetowej IZ POPW i IP POPW - PARP.

DZIAŁANIE 2.2 INFRASTRUKTURA DROGOWA

Wydatkami kwalifikowalnymi są w szczególności wydatki związane z:

- 1) budową i innymi robotami budowlanymi w zakresie mostów, tuneli, wiaduktów, estakad, węzłów i skrzyżowań w ciągach powyższych dróg, z uwzględnieniem infrastruktury towarzyszącej (m.in. zjazdów, zatok autobusowych i innych urządzeń drogowych, sygnalizacji świetlnej, barier ochronnych lub ogrodzeń, osłon przeciwołnieniowych, chodników, przejść dla pieszych, ciągów i ścieżek rowerowych, oświetlenia);
- 2) budową i innymi robotami budowlanymi w zakresie infrastruktury ochrony środowiska (np. ekrany akustyczne, urządzenia gospodarki wodno-ściekowej, przejścia dla zwierząt, zieleń izolacyjna), które stanowiłyby działania mitygacyjne i kompensacyjne w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego w związku z wdrażaną inwestycją;
- 3) zastosowaniem rozwiązań i urządzeń z zakresu bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego;
- 4) obowiązkowymi odszkodowaniami wynikającymi z ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania;

- 5) zakupem nieruchomości niezabudowanej na potrzeby projektu, nieprzekraczającym 10% całkowitych wydatków kwalifikowalnych wraz z wydatkami związanymi z zakupem nieruchomości;
- 6) zakupem nieruchomości zabudowanej na potrzeby projektu wraz z wydatkami związanymi z zakupem nieruchomości;
- 7) odtworzeniem nawierzchni drogi poza pasem prowadzonych robót;
- 8) opłatami za usunięcie drzew lub krzewów;
- 9) opłatami za wyłączenie gruntu z produkcji leśnej lub rolnej;
- 10) opłatami administracyjnymi;
- 11) przygotowaniem niezbędnej dokumentacji;
- 12) przygotowaniem i przeprowadzeniem procedur o udzielenie zamówień publicznych;
- 13) nadzorem nad robotami budowlano-montażowymi, nadzorem autorskim, nadzorem archeologicznym i środowiskowym;
- 14) zarządzaniem projektem (z wyłączeniem kosztów pośrednich, o których mowa w Rozdziale 9 Wytycznych);
- 15) promocją projektu;
- 16) innymi kategoriami wydatków, jeżeli wynikają bezpośrednio ze specyfiki danego projektu i zostały wskazane we wniosku o dofinansowanie projektu oraz spełniają warunki kwalifikowalności określone w Wytycznych horyzontalnych i programowych.

Inwestycje w zakresie infrastruktury drogowej nie będą obejmowały prac remontowych, jak również nie będą dotyczyły bieżącego utrzymania ww. infrastruktury.

Podrozdział 3 Oś priorytetowa III

DZIAŁANIE 3.1 PONADREGIONALNA INFRASTRUKTURA KOLEJOWA

Wydatkami kwalifikowalnymi są wydatki na:

- 1) **Przygotowanie projektu** – niezbędne wydatki w zakresie przygotowania projektu infrastrukturalnego, w tym w zakresie przygotowania niezbędnej dokumentacji:
 - a. studium wykonalności, w tym analiza finansowo-ekonomiczna;
 - b. dokumentacja projektowa;
 - c. dokumentacja techniczna;
 - d. dokumentacja przyrodnicza;
 - e. raport oddziaływania na środowisko;

f. dokumentacja przetargowa;

W przypadku, gdy przygotowanie projektu jest częścią projektu inwestycyjnego, warunkiem koniecznym uznania wydatków związanych z przygotowaniem projektu za kwalifikowalne jest ich wskazanie we wniosku o dofinansowanie oraz w umowie dofinansowanie.

Wydatki poniesione na wypełnienie formularza wniosku o dofinansowanie lub formularza wniosku o potwierdzenie wkładu finansowego nie są wydatkami kwalifikowalnymi z wyłączeniem sytuacji, w której wniosek o dofinansowanie jest wypełniany przez pracownika beneficjenta. Wówczas wydatki na wynagrodzenie pracownika, który wypełnił wniosek o dofinansowanie lub formularz wniosku o potwierdzenie wkładu finansowego, mogą zostać uznane za kwalifikowalne na warunkach dot. kwalifikowalności wydatków osobowych w POPW.

2) **Nadzór nad robotami** budowlanymi, w ramach którego kwalifikowalne są wydatki związane z nadzorem nad robotami budowlanymi, oraz pełnieniem funkcji Inżyniera Kontraktu, w tym: nadzór inwestorski, nadzór autorski, nadzór archeologiczny i nadzór środowiskowy.

Wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierany jest odrębny kontrakt na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje.

W przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale 6.16 „Koszty związane z angażowaniem personelu” Wytycznych horyzontalnych. Ponadto wydatki poniesione na niezbędne wyposażenie pracowników beneficjenta realizujących ww. zadania mogą być uznane za kwalifikowalne, przy zachowaniu warunków dotyczących wydatków poniesionych na środki trwale zakupione lub wytworzone na czas realizacji projektu zawartych w Podsekcji 6.12.1 „Zakup środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych” Wytycznych horyzontalnych.

3) **Zarządzanie projektem** (koszty Beneficjenta), w ramach którego kwalifikowalne są wydatki związane z zarządzaniem projektem, w tym:

- a. koszty ogólne (koszty, które nie mogą być bezpośrednio przyporządkowane do konkretnego produktu lub usługi),
- b. wydatki osobowe pracowników,
- c. koszty związane z wykorzystaniem informatycznych systemów wspomagających zarządzanie i monitorowanie,
- d. pozostałe wydatki związane z realizacją projektu (zarówno w okresie przygotowania projektu jak i jego realizacji).

Łączna kwota wydatków kwalifikowalnych związanych z zarządzaniem projektem tj. suma wydatków poniesionych w kategoriach wskazanych w pkt 3 musi spełniać jednocześnie dwie nierówności:

- a) $x \leq 250\,000 \text{ PLN} + 3\%$ całkowitych wydatków kwalifikowalnych projektu,
- b) $x \leq 20\%$ całkowitych wydatków kwalifikowalnych projektu;

W przypadku wystąpienia oszczędności w projekcie, po zawarciu umowy o dofinansowanie realizacji projektu, instytucja będąca stroną umowy z beneficjentem może w uzasadnionych okolicznościach wyrazić zgodę na określenie stałego, wyrażonego kwotowo limitu na zarządzanie projektem w formie aneksu do tej umowy. Dla tak ustalonego limitu, łączna kwota wydatków kwalifikowalnych związanych z zarządzaniem projektem nie może jednak przekroczyć połowy wartości rzeczywiście poniesionych wydatków kwalifikowanych w projekcie. Jednocześnie, maksymalna kwota wydatków kwalifikowanych związanych z zarządzaniem projektem (z wyłączeniem wydatków związanych z nadzorem nad robotami budowlanymi) musi spełniać dwie ww. nierówności w odniesieniu do całkowitych wydatków kwalifikowalnych projektu, wskazanych w pierwotnej wersji umowy o dofinansowanie.

- 4) **Nabycie nieruchomości** - w ramach którego kwalifikowalne są wydatki na kwotę nie przekraczającą 10% całkowitych wydatków kwalifikowanych w ramach danego projektu (z wyłączeniem wydatków w kategorii „zakup gruntu”), przy uwzględnieniu zapisów art. 69 ust. 3 pkt b rozporządzenia ogólnego;
- 5) **Roboty budowlane**, w ramach których kwalifikowalne są wydatki poniesione na przygotowanie placu budowy, na usuwanie kolizji z infrastrukturą obcą oraz roboty budowlane niezbędne dla realizacji projektu oraz w zakresie, w jakim obowiązek poniesienia wydatków wynika z przepisów prawa. W szczególności są to wydatki związane z:
 - 1. budową, przebudową, rozbudową lub rozbiórką na odcinkach linii kolejowej następujących elementów:
 - a. nawierzchni torowej,
 - b. podtorza,
 - c. obiektów inżynierskich,
 - d. systemów sterowania ruchem kolejowym,
 - e. systemów informacji dla podróżnych,
 - f. sieci trakcyjnej,
 - g. urządzeń energetyki nietrakcyjnej,
 - h. przejazdów kolejowych,
 - i. innych elementów infrastruktury kolejowej zgodnie z definicją zawartą w art. 4 ust. 1) ustawy o transporcie kolejowym,

- j. infrastruktury towarzyszącej (np. sieci elektroenergetyczne i telekomunikacyjne, odwodnienie, instalacje wodno-kanalizacyjne, urządzenia gospodarki wodno-ściekowej, kanalizacje kablowe itp.)
 - k. infrastruktury pasażerskiej oraz małej architektury w obrębie stacji i przystanków kolejowych, z uwzględnieniem wymogów bezpieczeństwa oraz potrzeb osób niepełnosprawnych (z ograniczoną mobilnością, niedowidzących i niedosłyszących),
 - l. infrastruktury drogowej, w obszarze skrzyżowań dróg z linią kolejową, w tym przejazdów, tuneli, wiaduktów, z uwzględnieniem koniecznej infrastruktury towarzyszącej, np. zjazdów, zatok autobusowych i innych urządzeń drogowych, sygnalizacji świetlnej, barier ochronnych lub ogrodzeń, osłon przeciwoślnościowych, chodników, przejść dla pieszych, ciągów i ścieżek rowerowych, oświetlenia;
 - m. urządzeń podnoszących poziom bezpieczeństwa na przejazdach kolejowych;
 - n. urządzeń służących ochronie środowiska;
2. odtworzeniem nawierzchni drogi związanej z robotami wskazanymi w pkt 1.
- 6) **Sprzęt i wyposażenie** - w ramach których kwalifikowalne są wydatki związane z zakupem środków trwałych stanowiących część wydatków inwestycyjnych (zainstalowanych na stałe w ramach projektu lub przenośne) oraz materiałów nie stanowiących środków trwałych, niezbędnych do wykonania zadania;
 - 7) **Opłaty administracyjne i pozostałe niesklasyfikowane wydatki** związane z inwestycją, w tym opłaty poniesione na przyłączenie do sieci elektroenergetycznej, wodnej, kanalizacyjnej telekomunikacyjnej lub gazowej, jeżeli są niezbędne z punktu widzenia realizacji projektu;
 - 8) **Opłaty za wyłączenie gruntu** z produkcji leśnej lub rolnej;
 - 9) Opłaty za usunięcie drzew lub krzewów i wydatki poniesione na działania mitygacyjne i kompensacyjne w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego w związku z wdrażaną inwestycją;
 - 10) Działania informacyjne i promocyjne;
 - 11) Obowiązkowe odszkodowania wynikające z ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania oraz pozostałe kategorie, jeżeli wynikają bezpośrednio ze specyfiki danego projektu i zostały wskazane we wniosku o dofinansowanie projektu oraz spełniają warunki kwalifikowalności określone w Wytocznych;
 - 12) Zapewnienie zaplecza Inżyniera nadzoru:
 - a) W przypadku, gdy w ramach projektu zawierany jest kontrakt na nadzór nad robotami budowlanymi (tzw. kontrakt na Inżyniera nadzoru), wydatki związane z zapewnieniem zaplecza Inżyniera nadzoru powinny być zamieszczone w kontraktach na nadzór a nie w kontraktach na roboty. Inżynier nadzoru powinien samodzielnie zapewniać sprzęt i

wyposażenie, konieczne do realizacji jego zadań wynikających z kontraktu. Wszystkie wydatki związane z zapewnieniem lub utrzymaniem ww. wyposażenia lub sprzętu powinny zostać ujęte w wynagrodzeniu Inżyniera nadzoru. Oznacza to m.in., iż kontrakt na nadzór nie powinien przewidywać, iż zamawiający zapłaci wykonawcy (tj. Inżynierowi) za zakup sprzętu i wyposażenia (np. samochody, komputery, telefony komórkowe, itp.).

- b) Wydatki poniesione przez beneficjenta (zamawiającego) na nabycie sprzętu i wyposażenia dla Inżyniera nadzoru stanowią wydatki niekwalifikowalne.
- c) Wydatki związane z zapewnieniem przez wykonawcę kontraktu na roboty budowlane budynku oraz parkingu dla Inżyniera nadzoru na terenie placu budowy lub zaplecza budowy mogą być uznane za kwalifikowalne, o ile zostaną zachowane pozostałe wymogi obowiązujące w ramach POPW. Wydatki na zapewnienie budynku dla Inżyniera nadzoru nie mogą uwzględniać wydatków na meble, wyposażenie kuchenne, komputery, telefony komórkowe, samochody oraz innego typu wyposażenia i sprzętu dla Inżyniera nadzoru.

Podrozdział 4 Oś priorytetowa IV

W odniesieniu do kwalifikowalności wydatków w ramach pomocy technicznej, mają zastosowanie wytyczne horyzontalne – *Wytyczne w zakresie wykorzystania środków pomocy technicznej na lata 2014-2020.*